

T.C.
BATMAN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

ÜNİVERSİTE İDARİ PERSONELİNİN BOŞ ZAMANLARINI DEĞERLENDİRME
ENGELLERİNİN ÇEŞİTLİ DEĞİŞKENLERE GÖRE İNCELENMESİ
(BATMAN ÜNİVERSİTESİ ÖRNEĞİ)

Mustafa OK
YÜKSEK LİSANS TEZİ
Rekreasyon Yönetimi Anabilimdalı Başkanlığı

OCAK-2019
BATMAN
Her Hakkı Saklıdır

T.C.
BATMAN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

TEZ KABUL VE ONAYI

Dr. Öğrt. Üyesi Nevzat Dinçer danışmanlığında Mustafa OK tarafından hazırlanan “Üniversite İdari Personelinin Boş Zamanlarını Değerlendirme Engellerinin Çeşitli Değişkenlere Göre İncelenmesi(Batman Üniversitesi Örneği) ” adlı tez çalışması 16/01/2019 tarihinde aşağıdaki jüri üyeleri tarafından oy birliği ile Batman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Rekreasyon Yönetimi Anabilim Dalı’nda YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Jüri Üyeleri

Başkan

Doç. Dr. M. Enes IŞIKGÖZ

Üye

Dr. Öğrt. Üyesi Nevzat DİNÇER

Üye

Doç. Dr. Burak GÜRER

İmza

Yukarıdaki sonucu onaylarım.

Doç. Dr. Ferhat KORKMAZ
Enstitü Müdürü

*Bu tez çalışması tarafından nolu proje ile desteklenmiştir.

* Bu ifade tez çalışması yapılırken bir destek alındıysa yazılmalı aksi taktirde silinmedir.

TEZ BİLDİRİMİ

Bu tezdeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edildiğini ve tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada bana ait olmayan her türlü ifade ve bilginin kaynağına eksiksiz atıf yapıldığını bildiririm.

DECLARATION PAGE

I hereby declare that all information in this document has been obtained and presented in accordance with academic rules and ethical conduct. I also declare that, as required by these rules and conduct, I have fully cited and referenced all material and results that are not original to this work.

Mustafa OK
16.01.2019

ÖZET

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ÜNİVERSİTE İDARİ PERSONELİNİN BOŞ ZAMANLARINI DEĞERLENDİRME ENGELLERİNİN ÇEŞİTLİ DEĞİŞKENLERE İNCELENMESİ (BATMAN ÜNİVERSİTESİ ÖRNEĞİ)

Mustafa OK

Batman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

Rekreasyon Yönetimi Anabilim Dalı

Danışman: Dr. Öğrt. Üyesi Nevzat DİNÇER

2019, 38

Jüri

Danışman: Dr. Öğrt. Üyesi Nevzat DİNÇER

Doç. Dr. Burak GÜRER

Doç. Dr. M. Enes IŞIKGÖZ

Bu araştırmada, Batman Üniversitesi'nde görev yapan idari personelin rekreasyonel faaliyetlere katılımlarını engelleyen faktörlerin çeşitli değişkenlere göre incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmanın evrenini; Batman Üniversitesi'nde 2018-2019 yılı güz döneminde görev yapmakta olan 270 idari personel oluşturmaktadır. Örneklem grubunu ise 3 (üç) Enstitü, 7 (yedi) Fakülte, 4 (dört) Yüksekokul, 5 (beş) Meslek Yüksekokulu, ve 9 (dokuz) İdari Birimde görev yapan 104'ü erkek ve 39'u kadın olmak üzere toplam 143 idari personel ve araştırmaya gönüllü olarak katılmıştır.

Araştırmada veri toplama aracı olarak, Türkçe uyarlaması Gürbüz ve arkadaşları (2012), tarafından yapılan Alexandris ve Carroll (1997), tarafından geliştirilen "Boş Zaman Engelleri Ölçeği-18 (BZEÖ)" kullanılmıştır. Kullanılan bu ölçek 18 maddeden oluşmakta ve ölçek ile birey psikolojisi, bilgi eksikliği, tesis, arkadaş eksikliği, zaman, ilgi eksikliği gibi 6 alt boyut belirlenmiştir. Kullanılan ölçekte yer alan ifadeler "Kesinlikle Önemsiz (1)", "Önemsiz (2)", "Önemli (3)" ve "Çok Önemli (4)" şeklinde 4'lü Likert tipli olarak derecelendirilmiştir. Ölçek maddelerinden elde edilen puanların yorumlanmasında; 1,00-1,75: arası kesinlikle önemsiz, 1,76, 2,50: arası önemsiz, 2,51-3,25: arası önemli ve 3,26-4,00: arası ise çok önemli şeklinde değerlendirilmiştir. Araştırmada kullanılan ölçeğin hesaplanan Cronbach alfa iç tutarlılık katsayısı alt boyutlar itibarı ile .69 -.79 arasında toplamda ise .84 bulunup, ölçeğin oldukça güvenilir olduğu söylenebilir.

Araştırma sonucunda; idari personelin boş zamanlarını değerlendirme engellerini önemli gördükleri saptanmıştır. İdari personelin boş zamanlarını değerlendirme engelleri tüm alt boyutlarda cinsiyet, eğitim durumu, yaş durumu, mesleki kıdem ve işlerinden artan boş zamanlarını değerlendirip değerlendirmedikleri değişkenleri açısından anlamlı olarak değişmemektedir. Medeni durum değişkenine göre ise idari personelin boş zamanlarını değerlendirme engellerinin birey psikolojisi, tesis/hizmet, arkadaş eksikliği, zaman ve ilgi eksikliği alt boyutlarında anlamlı olarak değişmediği sadece bilgi eksikliği alt boyutunda anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir.

Anahtar Sözcükler: Batman Üniversitesi, İdari Personel, Boş Zaman Değerlendirme Engelleri.

ABSTRACT

MASTER THESIS

INVESTIGATION OF LIESURE EVALUATION BARRIERS OF UNIVERSITY ADMINISTRATIVE STAFF BY VARIOUS VARIABLES (BATMAN UNIVERSITY EXAMPLE)

Mustafa OK

Batman University Social Sciences Institute

Recreation Management Department

Advisor: Dr. Lecturer Nevzat DİNÇER

2019, 38

Jury

Advisor: Dr. Lecturer Nevzat DİNÇER

Assoc. Prof. Burak GÜNER

Assoc. Prof. M. Enes İŞİKGÖZ

In this study, it is aimed to investigate the factors hindering the participation of administrative staff working at Batman University in the recreational activities with regard to various variables. The population of the study is composed of 270 administrative staff working in Autumn semi term of 2018-2019 academic year at Batman University. The sample group is composed of 143 administrative staff in total 104 of whom are male 39 of whom are female who voluntarily participated in the study and who are still working in 7 faculties, 4 Colleges, 5 Vocational Colleges, 3 institutes and 9 administrative staff.

In the investigation, "Leisure Barriers Scale-18 (LBS)", adapted to Turkish by Gürbüz et al. and developed by Alexandris and Carroll (1997), was used as data collecting tool. 6 subscales such as individual psychology, lack of information, lack of facility, lack of friends, lack of time and interest, a scale composed of 18 items, were determined. The expressions taking place in the scale were degreed as quaternary likert type; "Definitely Unimportant (1)", "Unimportant (2)", "Important (3)", "Very Important (4)". In interpretation of the points obtained from scale items, results were evaluated as; between 1,00-1,75 definitely unimportant, between 1,76-2,50 unimportant, between 2,51-3,25 important and between 3,26-4,00 very important. In the study, Cronbach alpha internal consistency of the scale calculated was found between .69-.79 by subscales and .84 in total, so it is possible to state that the scale is reliable.

As a result of the study, it was established that the administrative staff found leisure evaluation barriers important. The leisure barriers of administrative staff did not change significantly in terms of variables whether they evaluate their leisure time or not in all subscales as gender, education, age, seniority, and jobs. According to marital status, however, leisure evaluation barriers of administrative staff did not significantly change in subscales such as individual psychology, lack of facility/service, lack of friends, lack of interest and time, merely there was a significant difference in lack of information subscale.

Key Words: Batman University, Administrative Staff, Leisure Evaluation Barriers

ÖNSÖZ

Üniversite İdari Personelinin Boş Zamanlarını Değerlendirme Engellerinin Çeşitli Değişkenlere göre İncelenmesi:Batman Üniversitesi örneği başlıklı tez çalışmamda bana danışmanlık yapan değerli hocam Dr. Öğretim Üyesi Nevzat DİNÇER'e, tezin her aşamasında gerek bilgileri gerekse tecrübeleri ve manevi destekleri ile her daim yanımda olan çok değerli hocalarım, Doç. Dr. Mustafa Enes IŞIKGÖZ'e, Dr. Öğretim Üyesi Übeyde GÜLNAR'a, Dr. Öğretim Üyesi Yusuf SÖZER'e, Doç. Dr. Cengiz TAŞKIN'a, bana hertürlü desteğini esirgemeyen mesai arkadaşım Nihat DAMAR'a veri toplama evresinde ankete katılarak desteklerini esirgemeyen Batman Üniversitesinin değerli idari personeline ve tanıdığım günden bu güne kadar bana her daim değer, destek ve moral veren, her ne kadar uzakta olsa bile manevi desteğini her daim yanımda hissettiğim ve iyiki tanıdım dediğim çok değerli Kazım DOĞAN'a sonsuz teşekkür ve saygılarımı sunarım.

Mustafa OK
Batman-2019

İÇİNDEKİLER

ÖZET	iv
ABSTRACT	v
ÖNSÖZ	vi
İÇİNDEKİLER.....	vii
ÇİZELGELER LİSTESİ.....	ix

I. BÖLÜM

1. GİRİŞ.....	1
1.1. Problem Durumu	3
1.1.1. Alt problemler	3
1.2. Araştırmanın Amacı	3
1.3. Sınırlılıklar.....	4

II. BÖLÜM

2. KAYNAK ARAŞTIRMASI.....	5
2.1.Boş Zaman Kavramı.....	5
2.2. Boş Zamanın Temel Fonksiyonları	6
2.2.1. Dinlenme Fonksiyonu	7
2.2.2. Eğlenme Fonksiyonu.....	7
2.2.3.Gelişim Fonksiyonu.....	8
2.3.Rekreasyon Kavramı ve Tanımı.....	8
2.4. Rekreasyon Özellikleri	9
2.5. Rekreasyonun Sınıflandırılması	10
2.6. Rekreasyonun İhtiyaç Duyulan Nedenler	12
2.6.1. Fiziksel İhtiyaçlar	13
2.6.2. Sosyal İhtiyaçlar	13
2.6.3. Psikolojik İhtiyaçlar	13
2.6.4. Kişisel Beceri ve Yeteneklerin Geliştirilmesi İhtiyacı	14

2.6.5. Duygusal İhtiyaçlar	14
2.7. Rekreatyonel Faaliyetlere katılımı Etkileyen Faktörler	14
2.8. Rekreatyona Katılımının Önündeki Engeller	15

III. BÖLÜM

3. MATERYAL VE YÖNTEM	18
3.1. Araştırmanın Modeli	18
3.2. Evren ve Örneklem.....	18
3.3. Veri Toplama Aracı.....	18
3.4. Verilerin Analizi.....	19

IV. BÖLÜM

4. ARAŞTIRMA BULGULARI	20
-------------------------------------	----

V. BÖLÜM

5. SONUÇLAR VE ÖNERİLER	26
5.1 Sonuçlar.....	26
5.2 Öneriler.....	29
KAYNAKLAR	30
EKLER	35
ÖZGEÇMİŞ	38

ÇİZELGELER LİSTESİ

Çizelge 3.1. Kolmogorow Smirnov Normallik testi Sonuçları.....	19
Çizelge 4.1. Katılımcıların Demograik Bilgileri sıklıkları.....	20
Çizelge 4.2. Katılımcıların Boş Zamanlarını Değerlendirme Alt Boyut Düzeyleri.....	21
Çizelge 4.3. Katılımcıların cinsiyet değişkenine göre Boş Zamanlarını Değerlendirme Engellerinin Mann Whitney-U testi sonuçları.....	21
Çizelge 4.4. Katılımcıların Medeni Durumu Değişkenine Göre Boş Zamanlarını Değerlendirme Engellerinin Mann Whitney-U testi sonuçları	22
Çizelge 4.5. Katılımcıların Eğitim Durumu Değişkenine Göre Boş Zamanlarını Değerlendirme Engellerinin Kruskall Wallis-H testi sonuçları	23
Çizelge 4.6. Katılımcıların Yaş Değişkenine Göre Boş Zamanlarını Değerlendirme Engellerinin Kruskall Wallis-H testi sonuçları	23
Çizelge 4.7. Katılımcıların Mesleki Kıdem Değişkenine Göre Boş Zamanlarını Değerlendirme Engellerinin Kruskall Wallis-H testi sonuçları	23
Çizelge 4.8. Katılımcıların İşten Artan Boş Zamanlarını Değerlendirip Değerlendirmediklerine İlişkin Görüşlerinin Mann Whitney-U testi sonuçları	25

I.BÖLÜM

1.GİRİŞ

Rekreasyon faaliyetlerine katılım Günümüz dünyasının hayatın getirdiği sosyolojik, fizyolojik ve psikolojik baskılardan kurtulmanın en önemli yoludur. Ayrıca rekreasyon faaliyetlerine katılımının önündeki en büyük engel, modern kentleşme planlarında rekreasyon alanlarına yeteri kadar yer ve önem verilmemesi ve bireylerin serbest zamanlarını etkili bir şekilde yönetememesi olarak görülmektedir. Teknolojinin gelişmesine paralel olarak çalışma vakitlerinin eksilmesi ve kişilerin serbest zamanlarının artması, gelir ve eğitim seviyelerinin artmasına önemli rol oynamıştır. Tüm bu gelişmelere paralel olarak rekreasyonel etkinliklere olan arzu doğal bir biçimde artmıştır. Rekreasyon etkinliklerini, bilmek ve soruşturmak için dış mekan birçok imkan sağlamaktadır. Yapılan birden fazla araştırma ve çalışmalarda, serbest zaman faaliyetlerin kişisel ve toplumsal sağlığa olumlu yönde katkıları olduğu görülmüştür. Rekreasyon faaliyetlere katılımın bu olumlu etkilerine göre kişilerin değişik sebeplerle bireylerin kendileri için önemli olarak gördükleri bu tür faaliyetlerde katılmadıkları görülmüştür. (Karaküçük ve Gürbüz, 2007).

Crawford ve Godbey (1987) 'in ileri sürdükleri ve zorlukları üç ana kısma bölen modele göre; kişinin serbest zaman faaliyetlerine katılımı; (a) bireysel, (b) bireylerarası ve (c) yapısal faktörlerce engellenir. Kişisel etkenler kişinin yetenek seviyesinin farkında olması, faaliyete ilişkin bakışı ve aktivitenin geçerliliğinin fark edilmesi olarak nitelendirilebilir. Bireylerarası faktörler ise etkinliğe başvurmak için arkadaş veya eş bulmak, zaman ve para gibi etkenler olarak, yapısal faktörlere bakacak olursak; kişilerin karşılaşılabileceği yapısal engeller tesislerin kalitesi ve erişilebilirliği, ulaşım olarak karşımıza çıkmaktadır. Yapılan deneysel çalışmaların sonuçlarına göre ise, kişilerin rekreasyonel faaliyetlere katılımını etkileyen temel etkenler önem sırasına göre; “para”, “zaman”, “arkadaş eksikliği”, “ulaşım” ve “tesis” olarak belirlenmiştir (Shinew ve ark , 2004).

Serbest zaman iki yönlü olup; müzikal çalışmalar, sanatsal faaliyetler ve bilimsellikten zevk alma, sağlıklı yaşam, kuvvet ve yeteneklerimizi fark etme kişisel becerilerimizi geliştirme ve yaratıcılığımızın açığa çıkmasını sağlayabileceği gibi bunların tam tersine bunalım, sıkıntı,

başıboşluk, ve düzensizliği ortaya çıkarabilir. Toplumların geçmiş tarihleri incelendiği zaman, çalışma ortamında (iş) anında ne yapıldığından serbest zaman sırasında yapılan veya yapılmayan faaliyetlerden dolayı gerilemiş veya ilerlemiş oldukları görülmektedir. Bu sonuca göre serbest zamanı en doğru şekilde değerlendirmek günümüzün önemli uğraşlarından olmalıdır. İş gereği sürekli oturur pozisyonda çalışan milyonlarca memurun, sedanter bir hayat tarzını benimsemesi çalışanların sağlıkları açısından olumsuz etkiler doğurabilecektir. Günümüzde zorluklar ve stres karşısında yıpranan bireylerin; çalışma performansını, psiko-sosyal düzeylerini ve sağlığını hareketsiz süren hayat tarzları önemli bir etkidir. Bunlara ilaveten bir de hareketsizlik eklendiğinde vücut direnci düşer ve vücut her türlü hastalığa karşı savunmasız kalır. Kalp hastalıkları, şişmanlık, bağışıklığın sisteminin zayıflaması , iş gücü ve performansın azalması, sürekli hastalanma ve tedaviye cevap verememe gibi sayılabileceğimiz sayısız olumsuzluklar hareketsiz yaşantı tarzı ve giderek artan yaşam zorlukları birer neden olarak sayabiliriz. Spor yapan bireylerin çevresiyle ve arkadaşlarıyla uyumu daha iyi, kendilerine güveni daha fazla, ruhsal sağlık durumları daha dengeli ve düzenlidir. Egzersizin temel amacı; hareketsiz bir yaşam tarzının neden olduğu fiziki ve organik bozuklukları önlemek veya azaltmak ve beden sağlığının temeli olan fizyolojik kapasiteyi arttırmak, fiziksel uygunluğu ve sağlığı uzun yıllar korumaktır (Zorba, 1999).

Toplumlar çalışma hayatındaki verimliliği toplum sorunu, serbet zamanı ise bireysel tercih ve problem olarak görmüştür. Serbest zaman esnasında geliştirilen zihniyet ve kişisel beceriler sadece birey için değerli olmayıp aynı zamanda bireyin bir parçası olduğu ve iş hayatını da etkilediği için toplum bakımından da önemlidir. Bireylerinin serbest zamanlarını daha iyi değerlendirmeleri için çok farklı imkanlar geliştirmekte ve bunu toplum hizmetine sunmaktadırlar. Serbet zamanları değerlendirme işi günümüzde gerek devletler gerekse bireyler açısından, serbest zamanlarda yapılan “boş zamanları değerlendirme” ile yakından ilgilidir. Geleneksel çalışma sahalarından, çağdaş gelişmişlikle donatılmış çalışma sahalarına geçtikçe, başka bir deyimle ikamet yeri ile görev yeri daha net olarak birbirinden ayrıldıkça, kişiler yukarıda bahse konu olan zorunluluğu daha çok hissetmektedir. Çalışma ve ev ortamlarının birbirinden daha net ayrılabilirdiği noktalarda, bireyin çalışma zamanı, kişinin kendisine ve evdeki zorunlu işler için ayırdığı zamanın dışında arta kalan bir zaman bulunmamaktadır ki; bu zaman dilimi bu güne kadar “serbest zaman”, “boş zaman”, “özgür zaman” ve “iş dışı zaman” şeklinde çeşitli adlar altında anılmıştır (Demiray, 1987).

İlkokuldan beri süre gelen eğitim hayatının yoğunluğu ve günümüzdeki teknolojik gelişmelere bağlı olarak ortaya çıkan psikolojik, fizyolojik ve sosyolojik problemler akademisyenlerin gerek mesleki başarılarını gerekse özel hayatlarındaki başarılarını doğrudan

etkilemektedir. Üniversitelerde görevli akademik personele sportif, kültürel ve sosyal etkinliklere katılımlarına imkan sağlayacak alanların ve merkezlerin oluşturulması akademik personelin sportif, kültürel ve sosyal başarılarını olumlu yönde katkı sağlayacaktır. Sonuç olarak serbet zamanları değerlendirme problemleri, her millet ve ülke için olduğu gibi bizim ülkemizin de politik, kültürel, ekonomik, ve sosyal yönetim şekli gibi ana sistemleriyle çok yakın ilgi ve ilişki içindedir (Mutlutürk, 1991).

Bu araştırmada Batman Üniversitesi idari personelinin boş zamanlarını değerlendirme engellerinin çeşitli değişkenlere göre incelenmesi amaçlanmıştır. İdari personelin boş zamanlarını değerlendirmede karşılaştıkları engellerin belirlenmesi, idari personelin boş zamanlarını değerlendirmede var olan sosyal tesisler ile bu tesislerin donanımı ve faaliyetlerinin varlığının incelenmesi araştırma kapsamında önemli görülmüştür.

1.1. Problem Durumu

Batman Üniversitesi idari personelinin boş zamanlarını değerlendirme engelleri hangi düzeydedir?

1.1.1. Alt problemler

Batman Üniversitesi idari personelinin boş zamanlarını değerlendirme engelleri;

- a) Cinsiyete göre farklılaşmakta mıdır?
- b) Medeni duruma göre farklılaşmakta mıdır?
- c) Eğitim durumuna göre farklılaşmakta mıdır?
- d) Yaşa göre farklılaşmakta mıdır?
- e) Meslekteki kıdeme göre farklılaşmakta mıdır?
- f) İşten arta kalan boş zamanların değerlendirilmesine göre farklılaşmakta mıdır?

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, Batman Üniversitesi idari personelinin boş zaman değerlendirme engel düzeylerinin çeşitli demografik değişkenlere göre incelenmesidir.

1.3. Sınırlılıklar

Batman Üniversitesi idari personelinin boş zamanlarını değerlendirme engel düzeylerinin çeşitli demografik değişkenlere göre incelendiği bu araştırma;

- a)** Batman Üniversitesinde 2018-2019 yılı güz döneminde görevli idari personel ile sınırlıdır.
- b)** Batman Üniversitesi 2018-2019 güz döneminde yapılan çalışma sırasında yıllık izin, sağlık izni, ücretsiz izin, geçici görev vb. gibi görevde olmayan personel çalışma dışında tutulmuştur.

II. BÖLÜM

2. KAYNAK ARAŞTIRMASI

2.1. Boş Zaman Kavramı

Serbest zaman kavramı ve yapılan faaliyetler tarihte ilk defa ABD’ de 1950’ li yılların başında sosyo-ekonomik oluşum ve etkinliklerde bulunma, içindeki seviyeyi belirlemek maksadıyla olmuştur. 1960’ lı yıllarda az sayıdaki kişilerin ülke politikasında söz sahibi olmalarıyla yapılan çalışmalar milliyetçilik ve ırkçılık anlamları içinde yoğunlaşmış, orta yaşlı nüfusun 1970’ lerde çoğalmasından dolayı hayat bilimi ile faaliyetler yapılmıştır. 1980’lere kadar bu olaylar kendiliğinden yorumlanırken, 1990’ lardan bu yana ise hep beraber dikkate alınmıştır. Boş zaman üzerine farklı yaklaşımlar bulunmaktadır. Bu bakış açıları bilim adamlarının hayatlarındaki teorik oluşumları üzerine inşa edildiğinden, kavramsal anlamda serbest zaman teriminin çok net olarak varlık göstermediği görülmektedir. Birçok araştırmacının evrensel olarak kabul ettiği serbest zaman kavramlarında, iş zamanının dışında ve özgür bir şekilde geçirilen zaman üzerinde dikkatle durulmuştur (Zorlu, 1973).

Yabancı kaynaklarda “leisure” olarak geçen serbest zamanı leisure kelimesinin kökünü irdeleyerek açıklamak daha anlamlı olacaktır. Latince de leisure “özgür olmak (to be free)” manasına gelen “Licere” kelimesinden ortaya çıkmıştır. “Serbest zaman (free time)” Fransızca da kullanılmış ve “license (toplumun yükümlülüklerinden muafiyet)” ve “liberty (hürriyet, özgürlük)” anlamına gelen “loisir” İngilizce kelimeler olarak girmiştir (Kraus, 1985).

Bir işte çalışmak birey için her zaman bir ödül değildir ve bireyin kendi potansiyelinin farkına varmasına izin vermez. Buna karşın boş zaman bireye özgürlük ve kontrol hissi verir ve bireyin bu boşluğu doldurmasına yardımcı olur. Serbest zamana bağlı olmadan, amaç koşullu olmadan, bireyin eğilim yönünde, kendi teammüllerine uygun olarak başkasıyla veya kendi meşguliyeti için hak kazandığı zamandır (Zorlu, 1973). Serbest zaman kavramı, genel olarak bağımsız seçme hakkı, özgür olma gibi kavramlarla ilişkilendirilen yapılması zorunlu olan

eylemlerin olmadığı, istenildiği gibi kullanılan bir zaman dilimi olarak tanımlanabilir (Karaküçük, 2007).

Serbest zamanları değerlendirmenin ve serbest zamanların önemi, kişilerin eğlenme ve dinlenme gereksinimlerini karşılama ve onların yaşamla bağlarını güçlendirerek, bireyleri mutlu etmesindedir (Kaya, 2003), Kişinin isteklerini yerine getirmek, serbest zamanı oluşturmak ve bunu randımanlı bir şekilde ölçmekte son derece önemlidir (Gülbahçe, 2010). İngilizce’de “boş zaman” anlamına gelen “leisure”, Latince’de ise “izin verimli ” anlamına gelen “licere” kelimesinden gelmiştir. Serbest zaman, zorluklarla baş etmek, özgürlüğe olmak, seçme özgürlüğünü oluşturmak, işten sonra kalan serbest zamanda, zorunlu sosyal sorumluluklarının üstesinden geldikten sonra arta kalan zaman olarak adlandırılır (Torkildsen, 2005).

Alan yazın incelendiğinde sıkça tanıma rastlamaktayız, şöyle ki; Boş zamanın tanımının bireylere göre farklılık gösterdiği belirtilmektedir. Yıllar boyunca çalışma süresi bireyleri uğraştırırken iş dışındaki vakitlerini ise kişinin ihtiyaçlarını karşılamasına ve yaşama tekrar adım atmasına olanak sağlamıştır. Bununla birlikte bireyler çalışma süreleri dışında kalan serbest zamana da önem vermektedirler. Boş zaman kelimesi basit bir anlamda bireyin rahatça, kullanabildiği zamanın bir bölümünü oluşturur (Gürbüz, 2006).

2.2. Boş Zamanın Temel Fonksiyonları

Serbest zaman kavramının gelişim sürecine bakıldığında, endüstri devrimi ile sermaye birikimi, tasarruf, çalışma gibi kavramların yeni toplumsal değerler olarak ortaya çıktığı ve boş zamanların tembellik ve savurganlık olarak değerlendirildiği görülmektedir. Çalışmaya büyük önem verilen endüstri devrimi döneminde boş zaman, dinlenme fonksiyonunu yerine getirilmesi olarak görüldüğü gibi aynı zaman da yorulan fertlerin fiziksel gücünü toparlamasına, dengesini yeniden bulmasına da yardımcı olduğu görülmektedir. Fakat burada dinlenmenin fiziksel yorgunluğu giderebilmesine karşın, bireyin ruhsal yapısını mutlaka yeniden canlandıracağı gerçeğinin yanı sıra bireyin sinir sistemi üzerindeki olumlu etki unutulmamalıdır. Bu vakitin dinlenme fonksiyonu kadar, bilincine ise sonraki dönemlerde varılan önemli diğer iki fonksiyonu da vardır. Bunlar “eğlenme” ve gelişim fonksiyonlarıdır. (Sağcan, 1986).

Boş zamanın temel fonksiyonları 3 başlık altında incelenmektedir. Kendini bırakma veya dinlenme, kendini geliştirme ve eğlenmedir. Burada dinlenmenin, sinir sistemini canlandırmasına karşın, fiziksel halsizliği yok ettiği, ve kişinin mental durumunu tekrar harekete geçireceği gerçeği gözden uzak tutulmamalıdır (Karaküçük, 1997).

Aslında yukarıda da ifade edildiği gibi bireylerin boş zamanlarında yapacağı etkinlikler kendini yenilemede, eğlenmede ve hayatı anlamada, çalışmalarındaki başarısında oldukça önemli bir alana işaret etmektedir. Serbest zamanın 8 önemini ve temel fonksiyonlarda belirteceğimiz olguları Kropoktin ve Russel çok önceden fark ederek ve çalışmanın değil serbest zamanda yapılan etkinliklerin anlamının daha kapsamlı ve yaşamın bir nevi anahtarı olduğunu dile getirmişlerdir (Kropoktin ve Russell, 2007).

2.2.1. Dinlenme Fonksiyonu

Dinlenmenin, serbest zamanı en çok bulunduran ve farklı algılamalarla, iş yaşamı süresince yorumlanan etken bir olgu varlığını açıklamaktadır. Çalışma saatlerinin çok uzun olduğu sanayi devriminde, çalışan işçiler işten arta kalan zamanlarını sadece bedensel kuvveti yeniden toparlamak için kullanmışlardır. Serbest zaman çalışan işçiler için, sadece bir sonraki çalışma gününe fiziksel olarak hazırlanmayı sağlamaktır (Karaküçük, 2005).

2.2.2. Eğlenme Fonksiyonu

İçinde bulunduğumuz zaman zarfı içerisinde bireyler, boş zaman etkinliğine ne kadar iştirak ederse o derece başarılı sayılmakta ve sosyal statüsü buna paralel olarak yükselmektedir. Eğlenceye verilen önem günlük hayatta da görülmektedir (Barkın, 2016). Günümüz insanları, boş zaman faaliyetine ne kadar katılırlarsa o kadar başarılı sayılmaktadırlar. Eğlenceye verilen değer sıradan gündelik hayatta da görülür. Kişiler pek çok spor faaliyetlerinde çok sık olarak yer almakta, 20. Yüzyılda spora duyulan bu ilgi başlangıçtan itibaren zamanla aşamalı olarak artmakta olan bir düşüncenin katkısıyla; fiziksel sağlıklarına, duygusal ve ruhsal hallerine verdikleri önemde çoğalmıştır (Mutlu 2008).

Sıkıntıdan sonra eğlenme veya can sıkıntısını yok eden ve rahatlamayı ifade eden, yarışmanın oyun zevkine ağır basmadığı, günlük ihtiyaçların gerektirmediği tüm spor braşları ile diğer faaliyetleri ister aktif, ister pasif olsun bazı aktivite tiplerine katılım fırsatı sağlarlar (Brotherton, 1991). Boş zamanlarımızda bizleri mutlu edecek zamanlara ihtiyaç duyduğumuzu ve eğlenmenin içsel bir duygu olduğunu belirtmiştir. İnsanlar artık birçok spor branşlarına ve eğlence faaliyetlerine yoğun olarak katılmakta, eğlenceye ve spora olan bu ilgi ve alaka 20. yüzyılın başlarında aşamalı bir şekilde artmakta olan bir akımın etkisiyle; sağlıklarına, fiziksel,

psikolojik, duygusal ve ruhsal durumlarına verdikleri önemde o denli artmıştır (Horner ve Swarbrooke, 2005).

2.2.3. Gelişim Fonksiyonu

Serbest zamanda bilgi vermek veya almak, bir toplumu iyileştirmek durumunun etkin olduğu bir uğraş gelişme fonksiyonu denir. Birden varlık gösteren ya da örgütlenmiş gönüllü faaliyetlere katılma gereksiniminin yoğun olduğu durumlardır (Koçer, 1977). Bireylerin düşüncesini günlük faaliyetlerin tek düzeliğinden kurtaran, gelişim fonksiyonu, daha geniş yelpaze de sosyal katılıma imkan veren ve bireylerin kişiliğini geliştirip göstermesine meyilli olan ve menfaatçi olmayan faaliyetleri içerir. Serbest zamanda bilgi alış verişi yapmak, bir kültürü geliştirmek ihtiyacının baskın geldiği uğraştır, gelişme fonksiyonu. Ansızın ortaya çıkan ya da örgütlenmiş gönüllü sosyal faaliyetlere katılma ihtiyacının baskın geldiği faaliyetlerdir (Ağduman, 2014).

2.3. Rekreasyon Kavramı ve Tanımı

Fransızcadan gelen rekreasyon kelimesi, insanların yaşamlarında yapmaları bakımından zorunlu olanı gerçekleştirmelerinin dışında kalan serbest zaman dilimlerini değerlendirmek amacıyla gerçekleştirdikleri etkinlik ve faaliyetler “rekreasyon” olarak tanımlanır (Balcı ve İlhan, 2006). Bireylerin bu boş zamanlarında eğlenme, dinlenme ve kendilerini yenilemek amacıyla katıldıkları etkinlikler görülmektedir (Atik, 2013).

Rekreasyon, yenilenme, yeniden var olma anlamı taşıyan Latince “recreate” sözcüğüyle aynı anlamı taşımaktadır. Türkçedeki karşılığı yaygın bir şekilde serbest zamanları değerlendirme olarak kullanılmaktadır. Bu da insanların ya da toplumsal bireylerin serbest zamanlarında istekli olarak yaptıkları dinlendirici ve keyifli zamanların geçirildiği faaliyetler anlamını taşımaktadır (Coleman ve Barries, 2000; Şama, 2003), Türk Dil Kurumu’na göre rekreasyon şu şekilde tanımlanmıştır “Bireylerin boş zamanlarında, spor ve eğlence maksadıyla istekli şekilde katıldıkları faaliyetlerdir.” (Türk Dil Kurumu, 2012).

Günümüzün kapitalist düzeninde, bireylerin hayatlarının büyük bir zaman diliminde çalışmanın payının zorunlu ve geniş rolü, bireyi aynı zamanda fizyolojik ve ruhsal anlamda kendi rızasına dayalı bir iyileştirmeye başvurmasına da neden olmaktadır. Bireyin çalışma alanının dışında kalan serbest zamanı adına, yaşam kalitesini arttırmaya yönelik faaliyetleri, rekreasyon görevleri içerisinde bulunmakta ve buradan yola çıkılarak “insanın yaşam kalitesini artırmak için serbest ve boş zamanında doğaya zarar vermeden, kendi istemi ve gönüllü olarak yaptığı faaliyetleri kapsayan multidisipliner bir çalışma alanı olarak tanımlanmaktadır” (Tütüncü, 2012).

Boş zaman faaliyetleri kendi içerisinde bir felsefe bulundurmalı, zihinsel ve ruhsal açıdan, sosyal ve fiziksel anlamda sahip olunan değerlere katkı sağlamalıdır. Bireylerin ilgi alanları içindeki yaşam tarzını etkileyen gayretlerini de bulundurmalı, birey olarak toplum içinde yer almalarına yardım etmeli ve hep birlikte hayatı kolaylaştırmalıdır (Karaküçük, 1999). Rekreasyon programı; yönetim, planlama, tesis, boş zaman felsefesi, etkinlik ve imkânları barındırır. Bu bağlamda programlanmış bir yetenek olarak, pratikle de birleştirilmektedir (Kraus, 1985).

Genel olarak rekreasyon kişilerin serbest zamanlarında tatmin edici dürtüleri ile istekli şekilde faaliyetlere katılımı olarak tanımlanabilir (Tunçel, 1999). İlk zamanlarda hedefi olmayan bireyin kendisi için gerçekleştirdiği faaliyetler düşüncesi olarak büyüyen rekreasyon, kişinin serbest zamanında keyif almak ya da bazı bedensel, duygusal ve toplumsal davranışlar için yaptığı faaliyetler ya da tecrübelerdir. Bu amaçla rekreasyon, bireyde doyuma ve iyi olmaya doğru gelişen ve değişen bir duygudur (Gültekin, 2008).

Kişiler, birçok farklı büyüklükte ve zamanda meydana gelen serbest zamanlarında; uzaklaşmak, dinlenmek, eğlenmek, sağlık, birlikte vakit geçirme, adrenalin duyma, farklı deneyimler elde etme gibi pek çok gayret ve çaba ile ev dışında veya evin içerisinde, açık veya kapalı alanlarda ya da aktif - pasif şekillerde, şehir merkezinde veya kırsal alanlarda etkinliklere katılmaktadırlar (Karaküçük, 1997). Bir başka deyişle, rekreasyon; kişilerin ailevi, mesleki, toplumsal görevlerini gerçekleştirdikten sonra, kendi iradesiyle tercih edeceği bir dizi eğlenme, dinlenme ve yeteneklerini arttıran kendini güncelleme gibi uğraşlar içerisinde yer alması olarak tanımlanmaktadır (Kır, 2007).

2.4. Rekreasyonun Özellikleri

Bireylerin ilgi, ihtiyaç, amaç ve katılım durumlarına göre çok farklılık bulunduran, farklı algılayış oluşturabilen rekreasyonun özellikleri konusunda, ortak bir yere ulaşma zorlukları

bulunmaktadır. Bunlar rekreasyonu, diğer etkinliklerden ve tanımlardan ayıran temel birkaç özelliklerdir (Karaküçük, 1999). Bu özellikler şunlardır;

- ✓ *Rekreasyon faaliyetlerinin seçimi gönüllülük esasına dayalı olmalıdır.*
- ✓ *Rekreasyon, sosyal değerlerle ters düşmemeli ve toplumun manevi ve ahlaki değerlerine uygun olmalıdır*
- ✓ *Rekreasyon evrensel olarak uygulanmaktadır.*
- ✓ *Rekreasyon zevk ve mutluluk sağlayan bir etkinliktir.*
- ✓ *Rekreasyon, kişinin kendisini ifade edebilmesine imkân sağlayıcı faaliyetler içermelidir.*
- ✓ *Etkinliklere devamlılık esastır.*
- ✓ *Rekreasyon, serbest zamanda yapılır.*
- ✓ *İnsanların faaliyetlere her yaşta katılımlara olanak sağlanmalıdır.*
- ✓ *Rekreasyon etkinliklerine "inisiyatif" kişiye bırakılmalıdır.*
- ✓ *Rekreasyonel faaliyetler her sezon ve iklim şartlarında uygulanabilir olmalıdır.*
- ✓ *Rekreasyon bir etkinlik gerektirir.*
- ✓ *Rekreasyon çok çeşitli faaliyet içerir.*
- ✓ *Özgürlük hissi verir.*
- ✓ *Rekreasyonun her bireye göre bir amacı vardır.*
- ✓ *Rekreasyonel etkinliklerin katılımcıya toplumsal ve kişisel kazanımlar oluşturulması beklenir.*
- ✓ *Rekreasyon, bir etkinlik yapılırken, ikinci veya daha fazla etkinliklere de ilgi duyma veya gerçekleştirme imkanı verir.*
- ✓ *Rekreasyon faaliyetler, iş bilirkişiler tarafından üstlenilir.*
- ✓ *Rekreasyon eylemi, beceri sahibi veya olmayan planlı veya plansız kişilerle ya da organize olmamış mekanlar da yapılabilmektedir.*
- ✓ *Rekreasyon, rekreatif faaliyetlere katılma sonucu ortaya çıkan bir olgudur.*

2.5. Rekreasyonun Sınıflandırılması

Araştırmacıları rekreasyonun sınıflandırılması gerekliliğine yönelten şey rekreasyonun bu denli çok çeşitli özelliklerinin ve tanımlamalarının olmasıdır. Rekreasyonun sınıflandırılmasının çeşitlilik gösterebileceğini kültürel farklılıkların olması ile öngörmüştür. Birey, isteği ve hedefi doğrultusunda faaliyetlerde yer almayı kabul etmiş ise, bu doğrultuda bir

rekreasyon, çeşidi meydana gelir. Her birey çeşitli hedefler ve dürtülerin olduğu ve buna eşit değişik rekreatif etkinlikler bulunduğu varsayılırsa, belirlenmiş gruplama ortaya çıkartmak güçleşecektir (Karaküçük, 2005).

Rekreasyonu, Küçüktopuzlu (1991), “orman rekreasyonu, edilgen rekreasyon, ticari rekreasyon, sosyal rekreasyon, kırsal rekreasyon, estetik rekreasyon, entelektüel rekreasyon, etkin rekreasyon, açık hava rekreasyonu, kapalı yer rekreasyonu ve endüstriyel rekreasyon” şeklinde birçok şekilde gruplandırmıştır. Pehlivanoğlu (1986) ise rekreasyon planlaması açısından önem taşıyan bir sınıflandırma yaparak bunları;

- ✓ *Yapısal sınıflandırma (kapalı yer ve açık hava)*
- ✓ *Yerel sınıflandırma (kentsel ve kırsal)*
- ✓ *İçeriksel sınıflandırma (aktif ve pasif)*
- ✓ *Zamansal sınıflandırma (günlük ve tatil “tatil rekreasyonu ise, haftalık ve yıllık”) olarak nitelendirmiştir.*

Yukarıda verilen sınıflamanın yanı sıra rekreasyon; çeşitli kriterlere göre, amaçlarına göre ve belirli fiil ve durgunluk hallerine göre sınıflandırılmıştır (Karaküçük, 2005).

Rekreasyonun sınıflandırılması amaçlarına göre şu şekildedir;

- ✓ *Sanatsal*
- ✓ *Turizm*
- ✓ *Sportif*
- ✓ *Toplumsal*
- ✓ *Kültürel*
- ✓ *Dinlenme*

Rekreasyonun sınıflandırılması çeşitli kriterlere göre şu şekildedir;

- ✓ *Yaş faktörüne göre;*
- ✓ *Faaliyete katılanların sayısına göre;*
- ✓ *Zamana göre;*
- ✓ *Kullanılan mekana göre;*
- ✓ *Sosyolojik muhtevaya göre;*

Belirli eylem ve durgunluk hallerine göre özel işlevleri dikkate alınarak ya da işlevsel açıdan sınıflandırılması ise şu şekildedir;

- ✓ *Orman rekreasyonu*
- ✓ *Fiziksel rekreasyon*
- ✓ *Estetik rekreasyon*
- ✓ *Uluslararası rekreasyon*

- ✓ *Sosyal rekreasyon*
- ✓ *Ticari rekreasyonu*

2.6. Rekreasyona İhtiyaç Duyulan Nedenler

Rekreasyon aynı konu üzerinde yapılan bir rekreatif faaliyet içinde toplumun her kesitinden insanlar bir arada bulunabildiğinden toplumsal dayanışma ve birleşmeyi sağlar, Bugünkü toplumlarda değişik birçok etken bireyleri birbirinden ayırmaktadır. Bu ayırım gruplarını din, dil, ırk ve mezhep, sosyal statü, eğitim, kültürel ekonomik farklılıklar oluşturmaktadır. Toplumların rahatsız oldukları kaynakların birisi bu gruplar arasındaki çeşitli şiddet derecelerinde olan sürekli bir çatışma halinde olması. Gruplar arasındaki bu çatışmanın azaltılmasında rekreasyon etkinlikleri, önemli rol oynamaktadır. Sosyal farklar, ekonomik veya eğitim farklılıkları rekreatif aktivitelerde ortadan kalkar ya da önemsizleşir. Aktivitelerde bir araya gelin her kesimden insanın ortak zevkleri doğrultusunda ortak uğraşlarda bulunurlar. Birey serbest zamanlarını değerlendirirken, ekonomik sürkülasyonu artırır, seçeceği faaliyet çeşidiyle ekonomik işlevi olan bir üretim sağlayabilmektedir. Bu konuya örnek teşkil etmesi bakımından özellikle kırsal alanlarda açılan el sanatları öğrenmek, halıcılık kursları, ayrıca ceza evlerinde mahkumlara yaptırılan kunduracılık, tamircilik, marangozluk hizmetleri gibi faaliyetler verilerbilir(Cevahircioğlu, 2007).

Hava kirliliği, gürültü kirliliği çok kalabalık ortam, gibi birçok olaylar bireylerde hem fizyolojik hem de psikolojik sarsıntı ortaya çıkarmakta, bu kararsızlığı ortadan kaldırmak için rekreatif etkinliklere ihtiyaç duyulmaktadır. Bireylerin rekreasyon ihtiyaçlarını belirlemede önemli olan faktörleri tanımlayan ve ihtiyaçları ortaya koyan birçok araştırmacıdan biri olan Torkildsen (2005) rekreasyona duyulan temel ihtiyaçları şu şekilde sınıflandırmıştır:

- ✓ *Kaçış ve fantezi, macera, rahatlama gibi yeni deneyimler*
- ✓ *Teşhis koymak ve tanımlama*
- ✓ *Güvenlik*
- ✓ *Hâkimiyet (kontrol etmek veya diğerlerini yönlendirmek)*
- ✓ *Sosyal etkileşim ve sorumluluk (etkileşim ve diğerleri ile birlikte olmak)*
- ✓ *Zihinsel aktivite (anlamak ve farkındalık)*
- ✓ *Yaratıcılık*

- ✓ *Başkalarına hizmet etmek (ihtiyaç duyulma ihtiyacı)*
- ✓ *Zindelik ve fiziksel aktivite.*

2.6.1. Fiziksel İhtiyaçlar

Hareketli yaşamın birçok katkılarına karşın, fiziksel aktivite eksikliği ve stres kişilerde ciddi hastalıkları meydana getirmektedir (Kilpatrick ve ark 2005). Başka yapılan çalışmalarda özellikle kalp - damar hastalıklarından ve stresten korunmada serbet zamanların fiziksel etkinliklerle kıyaslanmasının önemine vurgu yapmış ve sürekli yapılan fiziksel aktivitelerin, bireyleri stresten uzak tutarak buda kalp krizi riskini azaltarak, damarların sağlıklı olmasına yardımcı olduğu belirtilmektedir (İkizler, 2002). Loehr (1999), Grip olma ve soğuk algınlığı olasılığının minimuma ineceğini, ve nedeninin ise etkili spor yapıldığı zaman periyodik olarak strese maruz kalmaya bir tepki olarak bağışıklık sisteminin kuvvetlendiğini söylemiştir.

Örneğin, fiziksel aktivitelerin düzenli olarak yapılmasıyla kalp krizi riskini azalttığı ve damarların sağlıklı olmasını sağladığını (İkizler, 2002; Shinn, 2004), yapılacak düzenli egzersizlerin yaşam kalitesini arttırarak kalp rahatsızlığı hastalarda bile sağlıklı bir yaşamın anahtarı olduğunu (Karadağ ve ark., 2007) vurgulayan birçok araştırma yapılmıştır. Fiziksel aktivitelerin artış gösterdiği yerlerde sağlık giderlerinde azalmalar görülmektedir. Örneğin Kanada Sağlık Sistemi'ne göre yetişkinlerin bedensel aktivitelerini arttırarak, sağlık giderleri için daha az harcama yapılmaktadır (Katzmarzyk ve ark., 2000).

2.6.2. Sosyal İhtiyaçlar

Bireylerin sosyal değerlerini yükseltmek için rekreatif etkinliklerin var olduğunu ifade etmektedir. Rekreatif faaliyetler bireyin sağlıklı bir yaşam sürdürmesine olanak sağlar, sosyal ve ruhsal açıdan rahatlamaya neden olmaktadır. Bu açıdan bakıldığında rekreatif faaliyetler ise, sosyal uyum, ve toplumsal rahatlama yaşam kalitesinin artırılması ve geliştirilmesi manasına gelmektedir. Rekreatifonel etkinliklere katılan birey, içinde bulunduğu gruba aidiyet duygusu gelişir, kendini ifade etme imkânı bulur, faaliyetlerde kurallara uymaya çalışarak sosyalleşme süreci içerisinde olduğunu ifade etmek gerekir ki; rekreasyon bireye bedensel ve duygusal olarak katkı sağlayan sosyal bir davranıştır (Torkildsen,2005).

2.6.3. Psikolojik İhtiyaçlar

Gündelik hayatın ve çalışma şartlarının bireyler üzerinde oluşturduğu stres, yorgunluk, baskı ve monotonluğu giderme veya dengelemede rol oynadığı bilinen önemli etken serbest zaman olarak bilinmektedir. Dönemin olgusu olan, gelişmiş teknoloji ve hareketlilik bir yandan üretim artışı ve sermaye birikimi sağlamak ve insan gücünün daha kısa süre çalışarak gerekli ve yeterli üretimi gerçekleştirmesine imkân vermekte; öte yandan yarattığı hareketsizlik, ötekileşme, yüksek ses, çevre kirlenmesi gibi etkilerle yıpranmasına ve daha fazla yorulmasına neden olmaktadır (Erbesler, 1987).

2.6.4. Kişisel Beceri ve Yeteneklerin Geliştirilmesi İhtiyacı

Bireylerin, hangi becerilere sahip olduklarının ve kendilerini keşf etmelilerinin en iyi yolu denemektir. Bu durumun gerçekleşebilmesi başka bir ifade ile ancak kişinin istediği veya sevdiği bir işi yapmasına bağlıdır (Karaküçük, 2005). Kişisel gelişimin en önemli unsuru olarak kabul edilen Sosyal yapıcılığı vurgulanan rekreasyon bugün vazgeçilmezdir (Müftügil, 1993). Tamamen binreysel arzu ve eğilimler doğrultusunda gerçekleşmekte ve bu etkinlikler bir anlamda kişisel niteliği de gözler önüne serebilmektedir (Applebaum, 1997).

2.6.5. Duygusal İhtiyaçlar

Kişilerin en az yukarıda sayılan ihtiyaçlar kadar rekreasyonel etkinliklere katılım ihtiyacı duygusal ihtiyaçlarını da karşılamak için ilgi duymaktadırlar. Kaynaklardaki pek çok araştırmada, bireylerin günlük yaşantılarında maruz kaldıkları stresten fiziksel, sosyal ve duygusal olarak etkilendikleri tespit edilmiştir (Tolukan, 2010).

2.7. Rekreasyonel Faaliyetlere Katılımı Etkileyen Faktörler

Çevresel faktörlerin çoğalması ve çalışma şartlarının düzenlenmesiyle meydana gelen boş zamanın etkili bir biçimde ele alınması, faydalı neticeleri olacak bütünsel bir çaba olmalıdır. Çalışma ve farklı etkinliklerimizin sıkıcı ve kendini tekrarlayan çabalara dönüşmesi, gündelik

yaşantımızın içerisinde, serbest zaman değerlendirme etkinliklerini hayatımızın önemli bir parçası ve bir yenilenme aracı haline getirmiştir (Balcı ve ark., 2003).

Kapsamına ve yapıldığı alanlara göre serbest zamanları değerlendirme de etkinlikleri çok farklıdır. Bu etkinliklerden hangisinin tercih edileceği bireyin yapısına, eğitime, cinsiyetine sahip olduğu imkânlar ve tabi ki özelliklerine bağlıdır (Pulur, 2001). Etkinliklerde bulunmanın en iyi yolu, serbest zamanı haz alarak yaşamak, çalışmadan farklı bir şey yapmak, yakın çevresiyle iletişim içerisinde olmak, yeni deneyimlerde bulunmak, başarıma duygusunu yaşamak, yaratıcı duyguyu yaşayabilmek, çevresel fayda elde etmektir (Ergül, 2008).

Kişilerin boş zamanlarında yaptıkları rekreasyon faaliyetler kendi istekleri kapsamında da tercih ettikleri için rekreasyonun kişiye özgü bir özelliği olduğundan bahsedilebilir (Kılbaş, 2001). Rekreatif faaliyetlere katılmayı teşvik eden sosyal ve ekonomik faktörler şu başlıklar altında incelenebilir (Yüksel, 2002);

- *çalışma koşullarındaki gelişmeler ve ekonomik verimlilik (serbest zaman artışı)*
- *Harcanabilir gelirin artışı*
- *Kentleşme ve nüfusun artış hareketliliği*
- *Teknoloji*
- *Kitle iletişim araçlarının etkisi*
- *eğitim düzeyi ve Kültürel etki*
- *Çevre bilinci ile değişen sağlık bilinci ve istekler*
- *Diğer kuruluşların ve Siyasi otoritenin etkileri*
- *Eğlence hareketinin etkisi*
- *Doğal zenginliklerin etkisi*
- *Sosyal hareketliliğin etkisi*

Rekreasyon faaliyetleri eğitime katkı sağladığı, ekonomik ve kültürel gelişmeyi ilerlettiği, zihinsel ve beden sağlığının onarılması ve korunması, topluma uygun olmayan davranışların oluşmaması açısından da önemlidir (Özdağ, 1996).

2.8. Rekreasyona Katılımının Önündeki Engeller

Yapılan araştırmalarda, rekreasyon faaliyetlerinin hem toplumsal hemde bireysel sağlığa olumlu etkileri olduğu görülmektedir. Rekreasyonel etkinliklere katılımın olumlu etkilerine rağmen kişilerin çeşitli nedenler doğrultusunda kendileri için oldukça çok önemli olan bu tür etkinliklere katılmadıkları ya da bazı engeller nedeniyle katılamadıklarını söyleyebiliriz.

(Karaküçük, 2007). Rekreasyon; 21. yüzyılın stresli kişileri için bir motivasyon aracı olma özelliği ile giderek bir gereklilik haline gelmektedir (Özışık, 1998).

Bireylerin serbest zamanlarında katıldıkları rekreasyonel etkinliklerin sağlıkları için birçok faydası olduğu görülmektedir. Yapılan çalışmalar bireylerin çeşitli nedenlerle kendileri için önemli olan bu tarz faaliyetlerde bulunmadıklarını ya da farklı sebeplerden dolayı engellendiklerini de meydana çıkarmaktadır (Alexandris, 1997; Kyle, 2003).

Kişileri ve serbest zamanı değerlendirecek olursak ikisi arasında anlamlı bir ilişki olduğunu anlarız. Bu sebeple tesis yetersizliği ve doğadan uzaklaşma gibi nedenler boş zaman faaliyetlerine katılımın önündeki bazı engelleri oluşturabileceği gibi bunun yanında, kentsel yaşamının temposu, sürekli gelişen teknoloji, kalabalık gibi nedenler de rekreasyonel etkinliklere katılımdaki engelleri ortaya koyabilecek sebeplerden sadece birkaçıdır (Leighfield, 2001).

Karaküçük ve Gürbüz (2007)'ün bilimsel çalışmasında, Tolukan'ın bilimsel çalışmasına paralellik göstermektedir. Kişilerin serbest durumlarını değerlendirmede zorluk çekmesinde ki nedenin derslerin yoğun olmasındandır. Tolukan (2010)'a göre; yapılan araştırmaya katılan bireylerin serbest durumları kullanabilmede zorluk çektikleri söylenmektedir.

Engelleri üç ana bölüme ayıran Crawford ve Godbey (1987)'in geliştirdikleri modele göre; kişinin boş zaman faaliyetlerine katılımı (a) bireysel, (b) bireylerarası ve (c) yapısal faktörlerce engellenir. Kişisel etkenler bireyin yetenek düzeyini algılaması, aktiviteye ilişkin tutumu ve aktivitenin uygunluğunun algılanması olarak nitelendirilebilir. Bireylerarası faktörler ise aktiviteye katılmak için eş veya arkadaş bulmak, para ve zaman gibi etkenler olarak, yapısal etkenlere bakacak olursak; ulaşım, tesislerin kalitesi ve erişilebilirliği bireyin karşılaşılabileceği yapısal engeller karşımıza çıkmaktadır.

Tezcan, ülkemizde gençliğin serbest zaman etkinliklerinin önündeki engeller başında; maddi imkansızlıklar, birleşememe ve gereken eğitimin sağlanamaması gibi olayların rol aldığını ifade etmiştir (Tezcan, 1985). Ortaöğretim ve üniversite gençliği üzerine yapılan çalışmalarda da, gençlerin boş vakitlerini nasıl değerlendireceklerini bilmedikleri veya etkisiz türden faaliyetlerle uğraştıkları, fakat imkan bulması durumunda da birçok aktif faaliyetlere katılmaya istekli oldukları ortaya konmaktadır (Demir, 2003).

Bireyin rekreasyonel aktivitelere katılımını etkileyen temel faktörler, yapılan araştırmaların sonuçları ile önem sırasına göre; “para”, “zaman”, “arkadaş eksikliği”, “ulaşım” ve “tesis” olarak belirlenmiştir (Koçak, 2005; Shinew ve ark., 2004). Alexandris ve Carroll (1997)'un bilimsel çalışmasında cinsiyetin rekreasyonel etkinlikte bulunmada olumlu bir etkisi olduğunu belirtmiştir. (Culp, 1998), cinsiyetin sosyal etkinin önemli bir parçası olduğu ve bireylerin serbest zaman faaliyetlerini sınırlayan önemli bir unsur olduğunu söylemiştir. Pulur

(2001)“un yapmış olduğu araştırmada ise yurtlarda kalan kız öğrencilerin sportif etkinliklere aktif olarak katılma isteklerinin erkek öğrencilerden daha fazla olduğu görölmüştür.

Karaküçük ve Gürbüz (2007)’ün araştırmasında kişilerin büyük bir kısmının sahip olduğu serbest zaman süresinin eksik olduğu ve bu konuda zorluk çektiğini görebiliriz. Bu farklılığın bayanlardan kaynaklandığını ve bayan öğretim elemanlarının etkinliklere katılımda erkek öğretim elemanlarına göre daha çok etkilendiklerini görölmüştür. Kaya (2011)’ ya göre; çalışmasında öğrencilerin en sık tercih ettikleri aktiviteler sırasıyla müzik dinlemek, internette zaman geçirmek ve spor yapmak olup en az kitap okumak sinema ve tiyatroya gitmek olarak belirlenmiştir. Bu durumun nedenleri arasında üniversitedeki olanakların yetersizliği ve grup olarak yapılan faaliyetlerdeki sınırlılıklar olabileceği gibi, teknolojiadaki gelişmelere paralel olarak müzik çalarların yaygınlaşması ve dijital ortamlarda müziklere daha kolay ulaşım imkânının olması sayılabilir.

Balcı (2003), yapmış olduğu araştırmada, gelişmiş ölkelerde serbest zamanların değerdendirilmesinde çeşitli kültürel ve mesleki faaliyetlerin ön planda olduğu, az gelişmiş ve gelişmekte olan ölkelerde ise serbest zaman değerdendirilmesinde spor faaliyetlerinin ilk sırada yer aldığını belirtmiştir. Rekreatyonel etkinliklerde bulunmanın önündeki sorunların düşünölmesi içşel ve dışsal motivasyon ve motivasyonsuzluk seviyesi ile ilişkisini ortaya koymak için yapılan bilimsel çalışmada eksikliklerin aşılmasında motivasyonun çok büyük önemi olduğu önemle vurgulanmıştır (Alexandris ve Carroll, 1997).

III. BÖLÜM

3. MATERYAL ve YÖNTEM

3.1 Araştırmanın Modeli

Araştırmada var olan durumu sorgulayan betimsel araştırma yöntemlerinden tarama yöntemi uygulanmıştır. Bu tarama modelleri geçmişte ya da halen var olan bir durumu var olduğu şekli ile betimlemeyi amaç edinen araştırmalar için uygun bir modeldir.

3.2.Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini; 2018-2019 yılı güz döneminde görev yapan 270 idari personel oluşturmaktadır. İdari personel sayıları Batman Üniversitesi Personel Daire Başkanlığından elde edilmiştir. Araştırmanın örneklemi ise üniversitenin idari birimlerinde çalışan personelden kolayda örnekleme yöntemi ile seçilen ve araştırmaya gönüllülük esasıyla 39 kadın ve 104 erkek personel olmak üzere toplam 143 idari personel oluşturmaktadır. Araştırma için üniversite etik kurulundan gerekli izinler alınmıştır (Ek-1).

3.3. Veri Toplama Araçları

Araştırmada veri toplama aracı olarak, Türkçe uyarlaması Gürbüz ve ark. (2012), tarafından yapılan Alexandris ve Carroll (1997), tarafından geliştirilen “Boş Zaman Engelleri Ölçeği-18 (BZEÖ)” kullanılmıştır. 18 maddeden oluşan ölçek ile “1.Birey Psikolojisi”, “2.Bilgi Eksikliği”, “3.Tesis”, “4.Arkadaş Eksikliği”, “5.Zaman”, “6.İlgi Eksikliği” gibi 6 Alt Boyut Belirlenmiştir. Ölçekte yer alan ifadeler “Kesinlikle Önemsiz (1)”, “Önemsiz (2)”, “Önemli (3)” ve “Çok Önemli (4)” şeklinde 4’lü Likert tipli olarak derecelendirilmiştir. Ölçek maddelerinden elde edilen bulguların yorumlanmasında; 1,00-1,75: kesinlikle önemsiz, 1,76, 2,50: önemsiz,

2,51-3,25: önemli ve 3,26-4,00: çok önemli şeklinde değerlendirilmiştir. Araştırmada ölçeğin hesaplanan Cronbach alfa iç tutarlılık katsayısı alt boyutlar itibarı ile .69 -.79 arasında toplamda ise .84 olup, ölçeğin oldukça güvenilir olduğu söylenebilir.

3.4. Verilerin Analizi

Araştırmada verilerin istatistiksel analizi SPSS 22 Paket programı kullanılarak yapılmıştır. Araştırma grubundan elde edilen verilerin normal dağılım gösterip göstermediği tek örneklem Kolmogorov Smirnov normallik testi ile incelenmiş, tüm alt boyutlarda verilerin normal dağılım göstermediği (Çizelge 4.1) belirlenmiştir. Bu kapsamda verilerin analizinde betimsel istatistik teknikleri yanı sıra non-parametrik testlerden Mann Whitney-U ve Kruskal Wallis-H testleri kullanılmıştır. Anlamlılık düzeyi için $p < 0,05$ değeri baz alınmıştır.

Çizelge 3.1. Kolmogorow Smirnov Normallik testi sonucu

Alt Boyutlar	N	z	p
1. Birey Psikolojisi	143	0,181	0,00
2. Bilgi Eksikliği	143	0,202	0,00
3. Tesis Hizmet	143	0,144	0,00
4. Arkadaş Eksikliği	143	0,144	0,00
5. Zaman	143	0,136	0,00
6. İlgi Eksikliği	143	0,115	0,00

IV. BÖLÜM

4. ARAŞTIRMANIN BULGULARI

Bu bölümde araştırmadan elde edilen bulgular çizelgeler halinde sunulmuştur.

Çizelge 4.1. Araştırmaya katılan idari personelin demografik bilgileri

	Grup	n	%
1.Cinsiyet	Kadın	39	27,3
	Erkek	104	72,7
2.Yaş	23-27 arası	24	16,8
	28-32 arası	35	24,5
	33 yaş ve üzeri	84	58,7
3.Medeni Durum	Evli	96	67,1
	Bekâr	47	32,9
4.Eğitim Durumu	İlköğretim	8	5,6
	Lise	14	9,8
	Ön lisans	59	41,3
	Lisans	56	39,2
	Lisansüstü	6	4,2
5. Mesleki Kıdem	1-3 yıl	17	11,9
	4-6 yıl	29	20,3
	7-9 yıl	39	27,3
	10 yıl ve üzeri	58	40,6
6. Arta kalan zamanları değerlendirme	Evet	87	60,8
	Hayır	56	39,2
Toplam		143	100,0

Çizelge 4.1’de Araştırmaya katılan idari personelin demografik bilgileri verilmiştir. İdari personelin 39’u (%27.3) kadın, 104’ü (%72.7) ise erkektir. Yaş olarak idari personelin 24’üsü (%16.8) 23-27 yaş aralığına, 35’i (%24.5) 28-32 yaş aralığına, 84’ü (%58.7) 36-45 yaş aralığına sahiptir. Medeni durum olarak idari personelin 96’sı (%67.1) evli, 47’si (%32.9) bekârdır. Eğitim durumuna göre idari personelin 8’i (%5.6) ilköğretim mezunu, 14’ü (%9.8) lise mezunu, 59’u (%41.3) ön lisans mezunu, 56’sı (%39.2) lisans mezunu ve 6’sı (%4.2) lisans üstü mezunudur.

Mesleki Kıdem olarak incelendiğinde; araştırmaya katılan idari personelin 17’si (%11,9) 1-3 yıl aralığında, 29’u (20,3) 4-6 yıl aralığında, 39’u (27,3) 7-9 yıl aralığında, 58’ ise (40,6) 10 yıl ve üzeri kıdem yılına sahip olduğu gözlenmektedir. Araştırmaya katılan idari personele yöneltilen “İşinizden arta kalan boş zamanları Değerlendiriyor musunuz?” sorusuna katılımcıların 87’si (60,8) evet diye yanıt verirken, 56’sı (39,2) hayır olarak yanıtlamışlardır.

Çizelge 4.2. İdari personelin boş zamanlarını değerlendirme engellerinin alt boyut düzeyleri

Boş Zamanları Değerlendirme Engelleri Alt Boyutlar	Ort.	S.S.
1.Birey Psikolojisi	2,61	0,70
2.Bilgi Eksikliği	2,98	0,76
3.Tesis / Hizmet	3,24	0,62
4.Arkadaş Eksikliği	2,53	0,70
5.Zaman	2,94	0,62
6.İlgi Eksikliği	2,41	0,72
Toplam	2,79	0,43

Çizelge 4.2’de İdari personelin boş zamanlarını değerlendirme engellerinin alt boyut düzeyleri verilmiştir. Üniversitede çalışmakta olan idari personelinin boş zamanlarını değerlendirme engellerinin genel ortalamasının ($2,79 \pm 0,43$) olarak gerçekleştiği, bu sonuca göre idari personelin değerlendirme aralığına göre ($2,51-3,25$:Önemli) boş zamanlarını değerlendirme engellerini önemli gördükleri saptanmıştır.

Boş zamanları değerlendirme ölçeğindeki alt boyut ortalamaları incelendiğinde; Birey Psikolojisi alt boyut ortalamasının ($2,61 \pm 0,70$), Bilgi Eksikliği alt boyut ortalamasının ($2,98 \pm 0,76$), Tesis / Hizmet alt boyut ortalamasının ($3,24 \pm 0,62$), Arkadaş Eksikliği alt boyut ortalamasının ($2,53 \pm 0,70$), Zaman alt boyut ortalamasının ($2,94 \pm 0,62$) ve İlgi Eksikliği alt boyut ortalamasının ($2,41 \pm 0,72$) olarak gerçekleştiği tespit edilmiştir. Bu bulgulara göre üniversite idari personelinin, en çok tesis/hizmet alt boyutunda boş zamanlarını değerlendirme engelleri ile karşılaştıkları, en az ise ilgi eksikliği alt boyutunda boş zamanlarını değerlendirme engelleri ile karşılaştıkları söylenebilir.

Çizelge 4.3. İdari personelin cinsiyet değişkenine göre boş zamanlarını değerlendirme engellerinin Mann Whitney-U testi sonuçları

	Cinsiyet	N	S.O.	S.T.	U	P
1.Birey Psikolojisi	Kadın	39	64,56	2518,00	1738,000	0,18
	Erkek	104	74,79	7778,00		
	Toplam	143				
2.Bilgi Eksikliği	Kadın	39	68,72	2680,00	1900,000	0,55
	Erkek	104	73,23	7616,00		
	Toplam	143				
3.Tesis Hizmet	Kadın	39	75,74	2954,00	1882,000	0,50
	Erkek	104	70,60	7342,00		
	Toplam	143				
4.Arkadaş Eksikliği	Kadın	39	69,27	2701,50	1921,500	0,62
	Erkek	104	73,02	7594,50		
	Toplam	143				
5.Zaman	Kadın	39	71,62	2793,00	2013,000	0,94
	Erkek	104	72,14	7503,00		

	Toplam	143				
6.İlgi Eksikliği	Kadın	39	61,78	2409,50		
	Erkek	104	75,83	7886,50	1629,500	0,06
	Toplam	143				

Çizelge 4.3’de idari personelin cinsiyet değişkenine göre boş zamanlarını değerlendirme engellerinin Mann Whitney-U testi sonuçları verilmiştir. Çalışmakta olan kadın ve erkek idari personelin boş zamanlarını değerlendirme engelleri tüm alt boyutlarda cinsiyet açısından anlamlı olarak değişmemektedir ($p>0,05$).

Çizelge 4.4. İdari personelin medeni durum değişkenine göre boş zamanlarını değerlendirme engellerinin Mann Whitney-U testi sonuçları

	Medeni Durum	N	S.O.	S.T.	U	p
1.Birey Psikolojisi	Evli	96	75,54	7251,50		
	Bekar	47	64,78	3044,50	1916,500	0,13
	Toplam	143				
2.Bilgi Eksikliği	Evli	96	77,61	7450,50		
	Bekar	47	60,54	2845,50	1717,500	*0,01
	Toplam	143				
3.Tesis Hizmet	Evli	96	73,64	7069,00		
	Bekar	47	68,66	3227,00	2099,000	0,49
	Toplam	143				
4.Arkadaş Eksikliği	Evli	96	70,80	6796,50		
	Bekar	47	74,46	3499,50	2140,500	0,61
	Toplam	143				
5.Zaman	Evli	96	78,28	7514,50		
	Bekar	47	59,18	2781,50	1653,500	0,08
	Toplam	143				
6.İlgi Eksikliği	Evli	96	75,70	7267,00		
	Bekar	47	64,45	3029,00	1901,000	0,12
	Toplam	143				

* $p<0,05$

Çizelge 4.4’ de idari personelin medeni durum değişkenine göre boş zamanlarını değerlendirme engellerinin Mann Whitney-U testi sonuçları verilmiştir. Alt boyutlar incelendiğinde medeni duruma göre idari personelin boş zamanlarını değerlendirme engellerinin birey psikolojisi, tesis/hizmet, arkadaş eksikliği, zaman ve ilgi eksikliği alt boyutlarında anlamlı olarak değişmediği ($p>0,05$), bilgi eksikliği alt boyutunda ise anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir ($p<0,05$).

Grubun sıra ortalamasına bakıldığında evli idari personelin boş zamanlarını değerlendirme engellerini bilgi eksikliği alt boyutunda, bekâr idari personele göre daha önemli görmüşlerdir.

Çizelge 4.5. İdari personelin eğitim durumu değişkenine göre boş zamanlarını değerlendirme engellerinin Kruskall Wallis-H testi sonuçları

	Eğitim	N	S.O.	Ki-Kare	df	p
1.Birey Psikolojisi	İlköğretim	8	102,63	9,422	4	0,05
	Lise	14	79,36			
	Önlisans	59	74,11			
	Lisans	56	61,88			
	Lisansüstü	6	87,67			
	Toplam	143				
2.Bilgi Eksikliği	İlköğretim	8	82,69	1,185	4	0,88
	Lise	14	75,96			
	Önlisans	59	71,69			
	Lisans	56	69,01			
	Lisansüstü	6	79,42			
	Toplam	143				
3.Tesis Hizmet	İlköğretim	8	52,88	2,862	4	0,58
	Lise	14	75,36			
	Önlisans	59	74,65			
	Lisans	56	72,63			
	Lisansüstü	6	57,67			
	Toplam	143				
4.Arkadaş Eksikliği	İlköğretim	8	80,06	2,407	4	0,66
	Lise	14	75,68			
	Önlisans	59	67,75			
	Lisans	56	76,00			
	Lisansüstü	6	57,08			
	Toplam	143				
5.Zaman	İlköğretim	8	85,31	3,874	4	0,42
	Lise	14	87,21			
	Önlisans	59	70,34			
	Lisans	56	67,24			
	Lisansüstü	6	79,50			
	Toplam	143				
6.İlgi Eksikliği	İlköğretim	8	80,56	4,181	4	0,38
	Lise	14	85,82			
	Önlisans	59	65,65			
	Lisans	56	72,40			
	Lisansüstü	6	87,00			
	Toplam	143				

Çizelge 4.5’de idari personelin eğitim durumu değişkenine göre boş zamanlarını değerlendirme engellerinin Kruskall Wallis-H testi sonuçları verilmiştir. Üniversite idari personelinin boş zamanlarını değerlendirme engelleri eğitim durumu değişkenine göre tüm alt boyutlarda anlamlı olarak değişmemektedir ($p>0,05$).

Çizelge 4.6. İdari personelin yaş değişkenine göre boş zamanlarını değerlendirme engellerinin Kruskall Wallis-H testi sonuçları

	Yaş	N	S.O.	Ki-Kare	df	p
1.Birey Psikolojisi	23-27 yaş arası	24	78,98	,848	2	0,65
	28-32 yaş arası	35	70,14			
	33 yaş ve üzeri	84	70,78			
	Toplam	143				
2.Bilgi Eksikliği	23-27 yaş arası	24	61,17	2,064	2	0,35
	28-32 yaş arası	35	73,23			
	33 yaş ve üzeri	84	74,58			
	Toplam	143				
3.Tesis Hizmet	23-27 yaş arası	24	62,15	5,545	2	0,06
	28-32 yaş arası	35	85,36			
	33 yaş ve üzeri	84	69,25			
	Toplam	143				
4.Arkadaş Eksikliği	23-27 yaş arası	24	70,42	,925	2	0,63
	28-32 yaş arası	35	77,76			
	33 yaş ve üzeri	84	70,05			
	Toplam	143				
5.Zaman	23-27 yaş arası	24	65,69	2,206	2	0,33
	28-32 yaş arası	35	66,16			
	33 yaş ve üzeri	84	76,24			
	Toplam	143				
6.İlgi Eksikliği	23-27 yaş arası	24	80,83	1,672	2	0,43
	28-32 yaş arası	35	73,54			
	33 yaş ve üzeri	84	68,83			
	Toplam	143				

Çizelge 4.6’de İdari personelin yaş değişkenine göre boş zamanlarını değerlendirme engellerinin Kruskall Wallis-H testi sonuçları verilmiştir. İdari personelin boş zamanlarını değerlendirme engelleri yaş değişkenine göre tüm alt boyutlarda anlamlı olarak değişmemektedir ($p>0,05$).

Çizelge 4.7. İdari personelin mesleki kıdem değişkenine göre boş zamanlarını değerlendirme engellerinin Kruskall Wallis-H testi sonuçları

	Meslek Yılı	N	S.O.	Ki-Kare	df	p
1.Birey Psikolojisi	1-3 yıl arası	17	66,00	4,164	3	0,24
	4-6 yıl arası	29	72,86			
	7-9 yıl arası	39	63,00			
	10 yıl ve üzeri	58	79,38			
	Toplam	143				
2.Bilgi Eksikliği	1-3 yıl arası	17	86,85	4,735	3	0,19
	4-6 yıl arası	29	63,79			
	7-9 yıl arası	39	66,09			
	10 yıl ve üzeri	58	75,72			
	Toplam	143				
3.Tesis Hizmet	1-3 yıl arası	17	73,79	3,342	3	0,34
	4-6 yıl arası	29	60,26			
	7-9 yıl arası	39	77,99			
	10 yıl ve üzeri	58	73,32			
	Toplam	143				
4.Arkadaş Eksikliği	1-3 yıl arası	17	65,94	1,380	3	0,71
	4-6 yıl arası	29	77,14			
	7-9 yıl arası	39	67,85			
	10 yıl ve üzeri	58	74,00			
	Toplam	143				
5.Zaman	1-3 yıl arası	17	72,32		3	0,13
	4-6 yıl arası	29	56,97			

	7-9 yıl arası	39	72,95	5,583		
	10 yıl ve üzeri	58	78,78			
	Toplam	143				
6.İlgi Eksikliği	1-3 yıl arası	17	77,26			
	4-6 yıl arası	29	77,28			
	7-9 yıl arası	39	61,04	3,916	3	0,27
	10 yıl ve üzeri	58	75,19			
	Toplam	143				

Çizelge 4.7’ de idari personelin mesleki kıdem değişkenine göre boş zamanlarını değerlendirme engellerinin Kruskal Wallis-H testi sonuçları verilmiştir. İdari personelin boş zamanlarını değerlendirme engelleri mesleki kıdem değişkenine göre tüm alt boyutlarda anlamlı olarak değişmedikleri görülmektedir ($p>0,05$).

Çizelge 4.8. İdari personelin işlerinden artan boş zamanlarını değerlendirip değerlendirmediklerine ilişkin görüşlerinin Mann Whitney-U testi sonuçları

	Arta Kalan Boş Zaman	N	S.O.	S.T.	U	p
1.Birey Psikolojisi	Evet	87	70,68	6149,50		
	Hayır	56	74,04	4146,50	2321,500	0,63
	Toplam	143				
2.Bilgi Eksikliği	Evet	87	73,35	6381,50		
	Hayır	56	69,90	3914,50	2318,500	0,62
	Toplam	143				
3.Tesis Hizmet	Evet	87	74,21	6456,50		
	Hayır	56	68,56	3839,50	2243,500	0,41
	Toplam	143				
4.Arkadaş Eksikliği	Evet	87	74,91	6517,00		
	Hayır	56	67,48	3779,00	2183,000	0,28
	Toplam	143				
5.Zaman	Evet	87	67,99	5915,50		
	Hayır	56	78,22	4380,50	2087,500	0,14
	Toplam	143				
6.İlgi Eksikliği	Evet	87	74,92	6518,00		
	Hayır	56	67,46	3778,00	2182,000	0,28
	Toplam	143				

Çizelge 4.8’de. idari personelin işlerinden artan boş zamanlarını değerlendirip değerlendirmediklerine ilişkin görüşlerinin Mann Whitney-U testi sonuçları verilmiştir. Üniversitede çalışan idari personelin boş zamanlarını değerlendirme engelleri, boş zamanlarını değerlendirip değerlendirmediklerine göre tüm alt boyutlarda anlamlı olarak değişmemektedir ($p>0,05$).

V. BÖLÜM

5.1. TARTIŞMA VE SONUÇ

Batman Üniversitesi idari personelinin boş zaman değerlendirme engellerinin çeşitli demografik değişkenlere göre incelendiği bu araştırmada şu sonuçlara ulaşılmıştır; İdari personelin boş zamanlarını değerlendirme engellerini önemli gördükleri saptanmıştır. Bu engeller içerisinde ise tesis donanımının ve tesislerin yetersiz olmasını ise çok önemli gördükleri göze çarpmaktadır. Demirel ve Harmandar (2009). Serbest zaman faaliyetlerin katılımdaki çalışmalarında katılımcıların en büyük engel olarak sosyal ortam ve bilgi eksikliğini gördükleri, bunu ise tesis/hizmet/ulaşım ve birey psikolojisi faktörlerinin takip ettiği tespit edilmiştir. Özşaker (2012). Çalışmasında, üniversite gençlerinin genel olarak serbest zaman etkinliklerine katılmakta zorluk çektikleri, özellikle bayan öğrencilerin erkeklere göre faaliyetlere katılmada daha pasif ve çekingen oldukları, üniversitelerde tesislerin ve organizasyonların yetersiz olduğunu rapor etmişlerdir. Emir ve ark., (2012) araştırmalarında rekreasyonel faaliyetlere katılımda tesis faktörünün ilk sırada yer aldığı ve ilgi eksikliği faktörünün ise son sıradaki kısıtlayıcılar olduğu öne sürülmüştür. Bu bulgular araştırma bulgularımızla paralellik göstermektedir.

Araştırmadan elde edilen diğer bir sonuç ise erkeklerin boş zamanlarını değerlendirme engellerinin ortalamaları kadınların ortalamalarından daha yüksek olmasıdır. Ancak kadın ve erkek idari personelin boş zamanlarını değerlendirme engelleri cinsiyet açısından anlamlı olarak değişmemektedir. Literatürde yapılan benzer araştırmalarda (Atasoy ve ark., 2015; Çelik, 2011; Altın ve Barsbuğa, 2014). Kadın ve erkek katılımcıların cinsiyet değişkenine göre, boş zaman değerlendirmesinde engel algılarının istatistiksel verilerle anlamlı bir şekilde değişmediği tespit edilmiştir.

İdari personelin boş zamanlarını değerlendirme engelleri tüm alt boyutlarda cinsiyet, eğitim durumu, yaş durumu, mesleki kıdem ve işlerinden artan boş zamanlarını değerlendirip değerlendirmedikleri değişkenleri açısından anlamlı olarak değişmediği sonucuna ulaşılmıştır. Medeni durum değişkenine göre ise idari personelin boş zamanlarını değerlendirme engellerinin bireylerin arkadaş eksikliği, tesis/hizmet, psikolojisi, zaman ve ilgi eksikliği alt boyutlarında anlamlı olarak değişmediği sadece bilgi eksikliği alt boyutunda anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir.

Literatürde yapılan çalışmalar incelendiğinde; Gürbüz ve Karaküçük (2007)'ün yaptığı çalışmada; rekreatif faaliyetlere katılım engellerinin alt boyutlarından bilgi ve para alt boyutları ile cinsiyet değişkenleri arasında farklılık tespit edilmiştir. Bu tespitin nedeni ise; bayanlardan kaynaklandığı saptanmıştır. Yapılan bir başka çalışmada ise; cinsiyetin rekreatif faaliyetlere katılımda etkili bir yere sahip olduğu ortaya konmuştur (Alexandris ve Carroll, 1997). Ayrıca Culp (1988)'ta sosyal hayatta önemli bir yere sahip olan cinsiyetin, rekreatif faaliyetleri engelleyen en büyük değişkenlerden birisi olduğunu dile getirmiştir.

Üniversite öğrencilerinin rekreasyonel faaliyetlere katılımlarına engel olabilecek hususların belirlenmesi üzerine 2010 yılında sunulmuş olan bir başka çalışmada cinsiyet faktörüne göre alt boyutların sadece fark bilgi eksikliği alt boyutunda anlamlı gözlenirken diğer alt boyutların hiçbirinde anlamlı fark saptanmamıştır (Tolukan, 2010). Ayrıca; Kurar ve Baltacı, (2014), Kara ve ark., (2011) çalışmalarında serbest zaman değerlendirme alışkanlıklarında cinsiyet değişkeni faktörünün olumlu değişimler olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Yine Moccia (2000), Altergoot ve McCreedy (1993) çalışmalarında cinsiyet değişkeninin serbest zaman aktivitelerinin tercih etmede önemli bir rol oynadığını saptamışlardır. Bu bulgular cinsiyet değişkeni açısından araştırma bulgularımızla örtüşmemektedir.

Araştırmamızın bir diğer bulgusu medeni duruma göre idari personelin boş zamanlarını değerlendirme engellerinin birey psikolojisi, tesis/hizmet, arkadaş eksikliği, zaman ve ilgi eksikliği alt boyutlarında anlamlı olarak değişmediği ancak bilgi eksikliği alt boyutunda anlamlı değiştiği tespit edilmiştir. Grubun sıra ortalamasına bakıldığında evli idari personelin boş zamanlarını değerlendirme engellerini, bekâr idari personele göre bilgi eksikliği alt boyutunda daha önemli gördükleri sonucuna ulaşılmıştır. Türker ve ark., (2016) çalışmalarında, boş zaman aktivitelerine katılmada medeni duruma göre farklılık olduğu, bekârların serbest zaman aktivitelerine katılma konusunda evlilere göre daha olumlu düşüncelere sahip oldukları saptanmıştır. Erol ve ark., (2017) öğretmenler üzerinde yürüttükleri araştırmalarında evli ve bekâr öğretmenlerin aile üyeleriyle gerçekleştirilen etkin boş zaman değerlendirmesi, aile bağlarını güçlendirir ifadesine katılma faktörleri arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir.

Araştırmamızın bir diğer bulgusu idari personelin boş zamanlarını değerlendirme engellerinin yaş değişkenine göre tüm alt boyutlarda anlamlı olarak değişmemesidir. Dalay (2018) araştırmasında, öğretim elemanlarının rekreasyonel aktivitelere katılımlarının engellenmesine ilişkin alt boyutların yaş gruplarına göre karşılaştırılmasında, toplam puanlar bakımından 21-30, 31-40 ve 40< yaşları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir. Buna karşın, yaşları 41-50 yaş arası olan katılımcıların puanlarının yaşları 21-

30 (yıl) ve 31-40 (yıl) arası olan katılımcıların puanlarından anlamlı derecede yüksek bulunmuştur. Araştırmanın bu bulgusu araştırmamızın bulgusunu destekler niteliktedir.

Türker ve ark., (2016) ise çalışmalarında, serbest zaman etkinliklerine katılmada yaşın önemli bir değişken olduğunu rapor etmiştir. Çalışmada 26-30 yaş ve 25 yaşından küçük olan bireylerin yukarı yaştaki kişilere göre serbest zaman aktivitelerine katılma konusunda daha olumlu düşüncelere sahip oldukları tespit edilmiştir. Bir başka çalışmada ise serbest zaman faaliyetleri ile yaş arasında anlamlı bir ilişki olduğu, katılımcıların yaşları arttıkça misyonu yüksek olan aktivitelere katılma oranının arttığı tespit edilmiştir (Arslan, 2014). Emir (2012)' in üniversite öğrencilerine yönelik yaptığı çalışmada; serbest zaman engellerine ait bulgularda yaş değişkenine göre istatistiksel açıdan anlamlı farklılık saptanmıştır. Bu bulgular araştırma bulgumuzla örtüşmemektedir.

Araştırmamızın bir diğer bulgusu ise idari personelin boş zamanlarını değerlendirme engellerinin mesleki kıdem değişkenine göre tüm alt boyutlarda anlamlı olarak değişmemesidir. Türker ve ark., (2016) çalışmalarında katılımcıların mesleki değişkenlerinin boş zaman aktivitelerine katılmada anlamlı bir farklılık yaratmadığı sonucuna ulaşmışlardır. Ancak buna benzer çalışmalarda literatürdeki boş zaman aktivitelerine katılmanın demografik değişkenlere göre anlamlı farklılık gösterdiğine dair neticeler de yer almaktadır. Bu bulgular araştırma bulgularımızı kısmen destekler niteliktedir. Yine Çolakoğlu, (2005) üniversite öğretim elemanlarının boş zaman alışkanlıklarının belirlenmesi konulu çalışmasında, öğretim elemanlarının çalışma saatlerinin fazla olduğu, boş zaman aktivitelerine fazla zaman ayıramadıkları, ortam ve şartlar olduğu takdirde çeşitli faaliyetlere katılabilecekleri yönünde görüş belirttikleri tespit edilmiştir.

Yapılan tanımlar farklı ve çok sayıda olsa da, ruh ve beden sağlığı için, boş zaman değerlendirme faaliyetlerinin vazgeçilmez olduğu sonucu çıkmaktadır. İnsanların boş zamanlarında uğraştığı etkinlikler sayesinde yaşamdan haz alması sağlanır. (Özer ve ark., 2009). Çünkü serbest zaman aktiviteleri, bireylerin ruh sağlığının gelişmesini ve düzenlenmesini, yeteneklerin keşfedilmesini ve geliştirilmesini olumlu yönde katkı sağlar, mutluluk verir, yaşamayı geliştirme amacıdır, sosyal amaçlara yardımcı olur, yeni beceriler ve bilgi kazandırır, çalışmayı verimli kılar, verimliliği artırır ve üretime hizmet eder (Ergin, 1974).

Yaşadığımız dünyada bireylerin boş zamanlarında ne tür aktivitelerle meşgul oldukları, eğitim düzeyleri veya yaptıkları iş ile yakından ilgili ve o kadar da önemlidir. Çalışan bireylerin sağlıklı olabilmesi, iş veriminin ve kalitesinin artması, , huzurlu bir çalışma ve aile ortamı için boş zamanların değerlendirilmesi, kamu ve özel sektörünün programlarında yer alması gereken çok önemli temel unsurlardan biridir (Özdağ ve ark., 2009). Boş zaman davranışı psiko-sosyal,

bilinçsel, duyuşal, kültürel ve fizyolojik birçok faktörden etkilenen bir yapıya sahip olduğundan daha geniş bir yelpazede farklı kuramsal bakış açılarıyla serbest zaman davranışının araştırılması ve açıklanması ileriki araştırmalar için önerilmektedir (Munusturlar ve ark., 2017).

Gerek bu araştırmanın sonuçları olsun ve gerekse alanda yapılan diğer araştırma sonuçları kapsamında özellikle çalışanların yoğun iş temposundan artan boş zamanlarını etkili ve verimli değerlendirmeleri sosyal, sağlık ve psikolojik iyi oluş açısından önemlidir. Bu araştırmada elde edilen sonuçlar kapsamında aşağıda ki öneriler getirilmiştir.

5.2. ÖNERİLER

Araştırma kapsamında aşağıdaki öneriler getirilmiştir.

1. Üniversite kampüslerinde personel için rekreatif etkinlik yapılması amacıyla gerekli alanlar düzenlenebilir,
2. Kampüs alanlarında personelin hem sağlıklı yaşam hem de obazite ile mücadele kapsamında yürüyüş alanları düzenlenebilir,
3. Rekreatyoneel faaliyetlerin nasıl yapılacağı ve önemi üzerine işin uzmanları tarafından seminerler verilebilir,
4. Rekreatyoneel faaliyetlerin yaşamda ki önemi kapsamında bilimsel çalışmalar arttırılabilir,
5. Üniversite kampüsündeki mevcut rekreatyoneel alanlarının nitelik ve nicelik açısından kullanım koşulları iyileştirilebilir,
6. İdari personelin mesai saatleri dışında, kendisi ve ailesinin de hoşça vakit geçireceği rekreatif etkinlikler planlanabilir,
7. İdari personelin üye olarak katılabileceği rekreatyon kulüpleri kurulabilir.

KAYNAKLAR

- Ağduman, F., 2014, Üniversite öğrencilerinin boş zaman motivasyon ve tatminlerinin incelenmesi (Yayınlanmamış doktora tezi). *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*, Erzurum.
- Alexandris, K. & Carroll, B., 1997, Demographic Differences in the perception of constraints on recreational sport participation results from a study in Greece. *Leisure Studies*, 16, 107-125.
- Altergoot, K., & Mccreedy, C.C., 1993, Gender and family status across the life: Constraints of five types of leisure. *Loisiret Societe/Society and Leisure*, 16(1), 151-180.
- Altın, M. ve Barsbuğa, Y., 2014, Serbest zaman faaliyetlerine üniversite öğrencilerinin katılımı ile ilgili kısıtlamaların belirlenmesi (Selçuk Üniversitesi Örneği). *13. Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi*, Selçuk Üniversitesi, Konya.
- Applebaum H, 1997, İş ve boş zaman, Çeviren: Saatçioğlu N. Editör: Şimşek I. *Cogito Üç Aylık Düşünce Dergisi, Yapı Kredi Yayınları*, 12, 47-51.
- Atik, M., 2013, Rekreatif faaliyetlerin doğal çevreye etkilerinin belirlenmesinde yöntem yaklaşımları: olimpos-Beydağları örneği, *II. Rekreatif Araştırmaları Kongresi Bildiri Kitabı*, Aydın, 371-382.
- Arslan, H., 2014, Üniversite öğrencilerinin boş zaman değerlendirme tercihleri: Çankırı Karatekin Üniversitesi Örneği, *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 40, 193-208.
- Atasoy, L. K., Öncü, E. ve Kılıç, K. S., 2015, Beden eğitimi öğretmeni adaylarında serbest zaman algısı ve engelleri. *3. Rekreatif Araştırmaları Kongresi*, Eskişehir Anadolu Üniversitesi.
- Balcı, V., 2003, Ankara'daki üniversite öğrencilerinin boş zaman etkinliklerine katılımlarının araştırılması, *Milli Eğitim Dergisi*, 158, 161-173.
- Balcı V, ve İlhan A., 2006, Türkiye'deki üniversite öğrencilerinin rekreatif etkinliklere katılım düzeylerinin belirlenmesi. *Sporometre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 4(1), 11-18.
- Barkın, E., 2016, Üniversite öğrencilerinin rekreatif fiziksel aktivitelere katılım engellerinin incelenmesi. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). *Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*, Muğla.
- Brotherton B., 1991, Konaklama, turizm ve eğlence tanımları: görüş açıları, problemler ve çıkan sonuçlar, *TUGEY Yayını*, İstanbul.
- Cevahircioğlu, B., 2007, Efes ile ilk adım basketbol okulları projesine katılan 9-15 yaş grubu çocukların rekreatif aktivitelere katılımlarının değerlendirilmesi. (Yüksek lisans tezi), Konya Selçuk Üniversitesi/Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Konya
- Coleman R, Barries G., 2000, Yöneticinin kılavuzu, Çeviren: Harmancı M. *Remzi Kitabevi*, S. 206.İstanbul.
- Crawford D, Godbey G., 1987, Reconceptualizing barriers to family leisure. *Leisure Sciences*.S. 119,127.
- Culp, R. H., 1998, "Adolescent girls and outdoor recreation: a case study examing constraints and effective programming", *Journal of Leisure Research*, 30(3), 356- 379.

Çelik, G. 2011, Kamu kuruluşlarında çalışan engelli bireylerin serbest zaman engellerinin ve tatmin düzeylerinin incelenmesi (Antalya Merkez Örneği) *Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Spor Yöneticiliği Anabilim Dalı* (Yüksek Lisans Tezi) Antalya.

Çolakoğlu, T., 2005, Üniversite öğretim elemanlarının boş zaman alışkanlıklarını değerlendirmeleri üzerine bir araştırma. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 25(1), 247-258.

Dalay Y., Taşkın C., Gür E., 2018, Akademik personelin rekreasyonel faaliyetlere katılımlarını engelleyen faktörlerin belirlenmesi (Batman Üniversitesi Örneği). *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, Yıl: 6, Sayı: 84, Aralık 2018, s. 203-212.

Demir C, 2003, Demografik özellikler ile sağlanan imkânların sportif faaliyet tercihleri üzerine etkileri, üniversite gençliğine yönelik bir uygulama”, 1. gençlik, boş zaman ve doğa sporları sempozyumu, Ankara: *Türk Hava Kurumu Basım Evi İşletmeciliği*.

Demiray, Uğur. 1987, Açıköğretim fakültesi öğrencilerinin boş zamanlarını değerlendirme eğilimleri. Eskişehir: *Anadolu Üniversitesi Yayınları*. 252, 1-8.

Demirel, M. ve Harmandar, D. 2009, Üniversite öğrencilerinin rekreasyonel etkinliklere katılımlarında engel oluşturabilecek faktörlerin belirlenmesi. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 6(1), 838-846.

Emir, E., 2012, Rekreatif etkinliklere katılımın önündeki engellerin belirlenmesi. (Yüksek Lisans Tezi), Karadeniz Teknik Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Trabzon.

Emir, E., Öncü, E., ve Gürbüz, B. 2012, Rekreatif etkinliklere katılımın önündeki engellerin belirlenmesi: (Üniversite Öğrencileri Örneği). *Examination of constraints to leisure activities in turkish university students. journal of human sciences*, 14(4), 3895-3904.

Erbesler A., 1987, İşgücünün zaman kullanımı ve iş verimliliğini etkileyen sosyo-ekonomik faktörler, Ankara: *Milli Prodüktivite Merkezi Yayınları*.

Ergin, G. 1974, Boş zamanları değerlendirme eğitimi ve planlaması. çalışma ve çalışma dışı zamanın planlanması semineri. Ankara: *O.D.T.Ü. Yayınları*, 28-35.

Ergül K., 2008, Üniversite gençliğinin sportif rekreasyon etkinliklerine yönelik ilgileri ve katılma düzeylerinin belirlenmesi. Yüksek Lisans Tezi, *Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*, Manisa.

Erol, P. Ö., Cansever, B. A., & Aslan, N., 2017, Sınıf öğretmenlerinin boş zaman değerlendirme farkındalıkları: İzmir Örneği. *Selçuk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, (38), 457-480.

Gülbahçe Ö., 2010, Kk Eğitim fakültesi öğrencilerinin iletişim becerilerinin incelenmesi. (Doktora Tezi), Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Sivas.

Gültekin E, 2008, Sebest zaman etkinlikleri içinde müzikli etkinliklerin yeri (Sakarya Mahallesi Örneği).(Yüksek Lisans Tezi), Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.

Güngörmüş HA., 2007, Özel sağlık-spor merkezlerinden hizmet alan bireyleri rekreasyonel egzersize güdüleyen faktörler. (Doktora Tezi), Ankara: Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.

Gürbüz B., 2006, Kentsel yaşam süresinde rekreasyonel katılım sorunları. (Doktora Tezi), Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

İkizler HC., 2002, spor sağlık ve motivasyon (I. Baskı), İstanbul: *Alfa Yayınları*.

- Kara, A., İzci, E. ve Murathan, F. 2011, Beden eğitimi öğretmenlerinin serbest zamanlarını değerlendirme alışkanlıkları ve öğrenmeye ilişkin tutumları, *e-Journal of New World Sciences Academy*, 6, (1): 958-987.
- Karadağ A, Cicioğlu İ, Balin M, Yavuzkır M., 2007, Aerobik egzersiz programının kardiyak rehabilitasyon ve koroner risk faktörlerine etkisi. *Fırat Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi* 21(5): 203-210.
- Karaküçük S., 1997, Rekreasyon boş zamanları değerlendirme, kavram, kapsam ve araştırma. 2.Baskı, s.1, 117.
- Karaküçük S., 1999, Rekreasyon boş zamanları değerlendirme. 3. Baskı. *Ankara, Bağırgan Yayınevi*, S. 59.
- Karaküçük S, Gürbüz B., 2007, Boş zaman engelleri ölçeği, ölçek geliştirme, geçerlilik ve güvenilirlik çalışması. *Gazi Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Derneği*, 3-10.
- Karaküçük S, Gürbüz B., 2007, Rekreasyon ve kent(li)leşme. *Ankara Gazi Kitabevi*.
- Karaküçük, S., 2005, Rekreasyon (Boş Zamanları Değerlendirme) “kavram, kapsam ve bir araştırma (5. Baskı), Ankara: *Gazi Kitabevi*.
- Katzmarzyk PT, Gledhill N, Shephard RJ., 2000, The Economic burden of physical activity in canada. *can. med. Assoc. J.* 163: 1435-1440.
- Kaya M., 2011, Üniversite öğrencilerinin rekreatif faaliyetlere yönelik tutumları ve boş zaman motivasyonlarının bazı değişkenler açısından incelenmesi. (Yüksek Lisans Tezi), Cumhuriyet Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Sivas.
- Kaya S., 2003, Yetiştirme yurtlarında kalan gençlerin boş zaman değerlendirme eğilimi ve etkinliklerin sosyalleşme etkisi. (Doktora Tezi), Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Ankara.
- Kılbaş Ş., 2001, Rekreasyon. *Adana Anaca Yayınları*. 1.Baskı. Aralık, S. 20, 49, 70, 71, 149.
- Kır G., 2007, Elazığ yüksek öğretim gençliğinin boş zaman etkinlikleri. ksü örneği, *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Cilt:17, Sayı:2, s:307-328.
- Kirkpatrick, K., L., 2005, Enhancing self-compassion using a gestalt two-chair intervention. unpublished doctoral dissertation.
- Koçak S., 2005, perceived barriers to exercise among university members. *Journal of The International Council For Health Physical Education, Recreation, Spor and Dance*. 34,36.
- Koçer, L.A., 1977, Eğitim tarihi. *Ankara Üniversitesi Yayını*,
- Kraus R G., 1985, Recreation program planning today. scott, foresman and company, s.32.
- Kropoktin P. Keyifli iş. Saatçioğlu N (Çev), İçinde: Şimşek I, editör. çalışmak: Yorar. Cogito: *Üç Aylık Düşünce Dergisi* 1997; 12: 53-59.
- Kurar, İ., ve Baltacı, F. 2014, Halkın boş zaman değerlendirme alışkanlıkları: Alanya Örneği, *International Journal of Science Culture and Sport*, 39-52.
- Küçüktopuzlu F., 1991, Turistik faaliyetlerin turizm alanındaki ekolojik yapıya etkileri. Turizm Yıllığı, Ankara: *Türkiye Kalkınma Bankası A.Ş. Yayınları*: 246-254.

Kyle GT, Mowen AJ, 2003, An examination of the relationship between leisure constraints, involvement and commitment. *Proceedings Of The 2003 Northeastern Recreation Research Symposium*.

Leighfield M., 2001, Yılında boş zaman: “Boş Zaman Toplumu ” için Bilgi. Demiray U., 1990, (Çev), *Aylık Turizm ve Kültür-Sanat Dergisi*; 1(3-4): 7-10.

Loehr JE, 1999, Stres altında başarılı olmak: stresi pozitif enerjiye dönüştürme yöntemi. (Çeviren: Büyükkonat T) (I. Baskı) İstanbul: *Beyaz Yayınları*.

Moccia, F.D. 2000, Planning Time: An emergent european practice. *European Planning Studies*, 8(3), 367-376.

Mutlu İ., 2008, Egzersiz yapan kişilerin boş zamanlarına yönelik tutumları üzerine bir araştırma (Kayseri İli Örneği). (Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi), Niğde Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Niğde.

Mutlutürk, F., 1991, “Yüksek öğretim gençliğinin boş zamanını değerlendirme aracı olarak spor”, Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.

Munusturlar, S., Kurnaz, B., Yavuz, G., Özcan, Ö., Karaş, B., & Orijinal, Ö. 2017 , Boş Zaman Davranışını Açıklamaya Işık Tutan Kuramsal Yaklaşımlar. *Ulusal Spor Bilimleri Dergisi*, 1(1), 1-19.

Müftügil S., 1993, Dinlence ve turizm ilişkisi (I. Baskı), İstanbul: *Boğaziçi Üniversitesi Yayınları*.

Özdağ S., 1996, Yerel yönetimlerde (belediyelerde) rekreatif etkinliklerin yeri ve önemi, (Yüksek Lisans Tezi), Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Özışık Y., 1998, Kara harp okulu öğretim elemanlarının rekreasyon sorunları üzerine bir araştırma. (Yüksek Lisans Tezi), Gazi Üniversitesi, Ankara.

Pehlivanoğlu MT., 1986, Belgrad ormanının rekreasyon potansiyeli ve planlama ilkelerinin saptanması.(Doktora Tezi), İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Pulur A., 2001, Üniversitede görev yapan öğretim elemanları ve idari personellerin boş zamanlarının sporla değerlendirme eğilimlerinin araştırılması (Kırıkkale Örneği). Gazi Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, Ankara.

Russell B. Yorgunluk. Tümertekin A., 1997, (Çev), İçinde: Şimşek I, editör. Çalışmak: Yorar. Cogito: *Üç Aylık Düşünce Dergisi*; 12: 153-159.

S.Horner & J. Swarbrooke., 2005, Leisure Marketing: a Global Perspective. Taylor & Francis.

Sağcan M., 1986, Rekreasyon ve Turizm, İzmir, *Cumhuriyet Baskı Evi*, : 5.

Shinew KJ, Floyd MF, Parry D, 2004. Understan ding the relationship between race and leisure activities and constraints: *Exploringan Alternative Frame Work Leisure Sciences*. S. 181, 199.

Shinn G., 2004, Motivasyonun mucizesi. kaplan U (Çev), 8. Baskı İstanbul: *Sistem Yayıncılık*;

Şama E., 2003, Öğretmen adaylarının çevre sorunlarına yönelik tutumları. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 23(2), s:99-110.

Tezcan M., 1985, Ülkemizde orta öğrenim gençliği açısından boş zamanların değerlendirilmesi. *Türk Dili*. s. 117, 119.

Tolukan E., 2010, Niğde özel yetenekle ilgili bölümlerde okuyan üniversite öğrencilerinin rekreasyonel aktivitelere katılımlarına engel olabilecek unsurların belirlenmesi. (Yüksel Lisans Tezi), Niğde Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Niğde.

Torkildsen G., 2005, Leisure and recreation management (5th Edition), London: Routledge.

Tunçel E.F., 1999, İzmir orta öğretim kurumlarında görev yapan öğretmenlerin boş zamanlarını değerlendirme alışkanlıklarında sporun yeri. (Yüksek Lisans Tezi), Ege Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İzmir.

Türk Dil Kurumu, Genel Türkçe Sözlük, <http://www.tdk.gov.tr>, 15.03.2012

Türker, N., Ölçer, H., & Aydın, A. 2016, Yerel halkın serbest zaman değerlendirme alışkanlıkları: Safranbolu Örneği. *Karabük Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6(1), 49-62.

Tütüncü, Ö., 2012, Rekreasyon ve rekreasyon terapisinin yaşam kalitesindeki rolü, *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, 23(2), 248-252.

Özdağ, S., Yeniçeri, M., Fişekçioğlu, İ. B., Akçakoyun, F. ve Kürkçü, R. 2009, Devlet memurlarının boş zaman değerlendirme eğilimleri, antropometrik ve fiziksel uygunluk seviyeleri. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (22), 307-323.

Özer, B., Gelen, İ. ve Öcal, S. 2009, İlköğretim ikinci kademe öğrencilerinin boş zaman değerlendirme alışkanlıklarının günlük problem çözme becerilerine etkisinin incelenmesi. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6(12).

Özşaker, M. 2012, Gençlerin serbest zaman aktivitelerine katılamama nedenleri üzerine bir inceleme. *Selçuk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilim Dergisi*, 14(1), 126-131.

Yüksel HB, 2002, Sporun kitlelere yaygınlaştırılmasında kitle iletişim araçlarının yeri ve önemi. (Yüksek Lisans Tezi), Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Zelınskı EJ., 2004, Çalışma(ma)'nın keyfi. İşkolikler, işsizler ve emekliler için bir rehber (Çeviren: ÇolakoğluD), (1.Baskı) İstanbul: Boyner Yayınları.

Zorba, E., 1999, Öğretim elemanları ve idari görevde çalışan personelin hayat tarzı, aktivite düzeyleri, antropometrik ve fiziksel uygunluk seviyeleri. Muğla.

Zorlu, E., 1973, Boş zamanlar sorunu. Gençlik lideri el kitabı. Ankara: *Gençlik ve Spor Bakanlığı Yayını*. s: 86.

Ek-1

Etik Kurul İzin Yazısı

Evrak Tarih ve Sayısı: 14/08/2018-E.13344

T.C.
BATMAN ÜNİVERSİTESİ
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü

Sayı : 85769927-730.03.02-
Konu : Etik Kurulu Kararı

BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR YÜKSEKOKULU MÜDÜRLÜĞÜNE

İlgi : 25/06/2018 tarihli ve 85769927-044-10777 sayılı yazı

İlgide kayıtlı yazınızda Anabilim dalınız öğrencisi Mustafa OK'un tez projesi için anket izni istenmiş olup; Üniversitemiz Etik Kurulu' nun uygun görüş yazısı ekte sunulmuştur. Gereğini bilgilerinize rica ederim.

e-imzalıdır
Dr. Öğr. Üyesi Ferhat KORKMAZ
Enstitü Müdürü V.

EK :
Etik Kurul Kararı (3 sayfa)

Ek-2

Bu çalışma Batman Üniversitesinde Çalışmakta olan idari personelin Boş Zamanlarını Değerlendirme Engellerinin Çeşitli Değişkenlere göre incelenmesi belirlemek amacı ile hazırlanmıştır. Anket sorularına vereceğiniz cevaplar gizli tutulacaktır. Yapacağınız işaretlemelerde size en uygun seçeneğin Lütfen karşısına (x) işareti koyunuz.

Rekreasyon: Kişilerin boş zamanlarında kendi istekleriyle yaptıkları sanatsal, kültürel ve Sportif faaliyetlerdir. Yardımlarınız için teşekkür ederiz.

Araştırmacı: Mustafa OK

Danışman: Dr. Öğr. Üyesi : Nevzat DİNÇER

1. Cinsiyet: Kadın () Erkek ()
2. Yaşınız: 23-27 yaş () 28-32 yaş () 33 yaş ve üzeri ()
3. Medeni Durum: Evli () Bekâr ()
4. Eğitim Düzeyi: İlköğretim () Lise () Önlisans () Lisans () Lisansüstü ()
5. Meslekte Çalışma Yılı: 1-3 yıl () 4-6 yıl () 7-9 yıl () 10 yıl ve üzeri ()
6. İşinizden arta kalan boş zamanları Değerlendiriyor musunuz? Evet () Hayır ()
7. Boş zaman Değerlendirmeme Nedir? Aile ile geçirilen zaman () Yorgunluk () Zaman Yetersizliği () Diğer ()

	BOŞ ZAMAN ENGELLERİ ÖLÇEĞİ: Her bir ifadeyi dikkatli bir şekilde okuduktan sonra, bu ifadelerin sizin rekreasyonel etkinliklere katılmanızı engellemedeki önem derecesini liste üzerinde ayrılan alana işaretleyiniz. Lütfen her ifadeyi bir kez işaretleyiniz ve cevaplanmamış hiçbir ifade bırakmayınız.	KESİNLİKLE ÖNEMSİZ	ÖNEMSİZ	ÖNEMLİ	ÇOK ÖNEMLİ
1	Aktivitelerin Yorgunluk Hissi Vermesi				
2	Kendini Yorgun Hissetmek				
3	Sakatlanmaktan Korkmak				
4	Nerden Öğreneceğini Bilmemek				
5	Nerede Katılacağını Bilmemek				
6	Öğretecek Kimsenin Olmaması				
7	Tesis Donanımının Yetersiz Olması				
8	Tesislerin Yetersiz Olması				
9	Tesislerin Kalabalık Olması				

10	Arkadaşlarımın Zamanının Olmaması				
11	Beraber Katılacak Kimsenin Olmaması				
12	Arkadaşlarımın Bu Tür Etkinliklere Katılmaktan Hoşlanmaması				
13	Aile İçin Zaman Ayırmak Zorunda Olmak				
14	Sosyal Etkinlikler İçin Zaman Ayırmak Zorunda Olmak				
15	Program Zamanlarının Uygun Olmaması				
16	Geçmişte Bu Tür Etkinlikleri Sevmemek				
17	İlgili Olmamak				
18	Rutin Programı Bozmak İstememek				

ÖZGEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

Adı Soyadı : Mustafa OK
Uyruğu : T.C.
Doğum Yeri ve Tarihi : BİSMİL-1986
Telefon : 530 692 9184
Faks :
E-mail : mustafa.ok@batman.edu.tr

EĞİTİM

Derece	Adı, İlçe, İl	Bitirme Yılı
İlk öğretim	: Fatih ilköğretim okulu Diyarbakır/Merkez	2000
Lise	: Atatürk Lisesi Diyarbakır/ Merkez	2003
Üniversite	: Anadolu Üniversitesi İşletme Fakültesi Eskişehir	2010
Yüksek Lisans : (Tezli)	Batman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Rekreasyon Yönetimi ABD/ BATMAN	2019

İŞ DENEYİMLERİ

Yıl	Kurum	Görevi
2008-2009	Diyarbakır Batıgöz Hastahanesi	Muhasebeci
2009-Devam	Batman Üniversitesi	Şube Müdürü

UZMANLIK ALANI

Muhasebe

YABANCI DİLLER

İngilizce